

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

A TÁMOP 3.1.4 – 08/2-2009-0128 SZÁMÚ

PÁLYÁZAT ZÁRÁSA

1. Bevezető

A Dél-alföldi Operatív Program elnevezésű pályázaton sikeresen szerepeltünk, ezáltal támogatást nyertünk iskolánk főépületének felújítására, korszerűsítésére, akadálymentesítésére. Ennek szinte törvényszerű következményeként indultunk a TÁMOP 3.1.4 – 08/2-2009-0128-as számú pályázaton, melyen szintén a nyerők közé kerültünk. E projekt keretében iskolánkban bevezetésre került a kompetenciaalapú oktatás szövegértés és szövegalkotás (1. és 7. osztály), matematika (6. osztály), angol nyelv (5. osztály), szociális életviteli és környezeti területeken (2. osztály).

Hét pedagógusunk 24 végzettséget igazoló továbbképzésen vett részt:

Általános pedagógiai módszertani továbbképzés1: új tanulásszervezési eljárások alkalmazása – Ábrahám Judit, Fazekasné Molnár Éva, Kissné Veres Györgyi, Rajczi Cecília, Szécsényi Marianna

Az infokommunikációs technológiák oktatásban történő alkalmazását segítő képzés (IKT) - Ábrahám Judit, Fazekasné Molnár Éva, Kissné Veres Györgyi, Rajczi Cecília, Szécsényi Marianna

A kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása

- Szociális életviteli és környezeti kompetencia 1-6. évfolyam – Rajczi Cecília
- Idegen nyelvi angol programcsomagok alkalmazása 1-6. évfolyam – Kissné Veres Györgyi
- Szövegértés, szövegalkotás programcsomag 5-8. évfolyam – Ábrahám Judit
- Szövegértés, szövegalkotás programcsomag 1-4. évfolyam – Fazekasné Molnár Éva
- Matematika programcsomag az 5-8. évfolyam – Szécsényi Marianna

Tanulói differenciálás heterogén csoportban - Szécsényi Marianna

Támaszpont Projektmenedzsment, változásmenedzsment, innováció a TÁMOP közoktatás fejlesztési projektjeiben - Szécsényi Marianna

Az intézményvezetés feladatai az új oktatásszervezési módok intézményi bevezetésében az eredményesebb tanulásszervezés iskolai megvalósításában - Szécsényi Marianna

Hatékony gyermek, tanuló megismerési technikák – Rajczi Cecília

Hatékony tanulás mestersége - Kissné Veres Györgyi

Óvoda-iskola átmenet támogatása – Fazekasné Molnár Éva

Drámapedagógia az iskolában – Ábrahám Judit

SNI-s gyermekek fejlesztése – Tutrai Sándorné, Gyovai Anita

Minden bevont pedagógus mellé mentorok voltak kijelölve, akik szaktanácsaikkal segítették a munkát. Nagyon nagy hátrányt jelentett az, hogy a képzések nem időben lettek megtartva, és a mentorok is gyakran „távkapcsolatot” tartottak a mentoráltjaikkal. Ezen kívül ellentétes információkat hallottunk időnként a képzéseken, sokszor éreztük magunkat egyedül munkánk során.

A kompetencia alapú oktatáshoz új taneszközök kerültek beszerzésre. Az informatikai eszközök tanórai alkalmazásához 5 laptop lett pályázati forrásból beszerezve. Tantárgytömbösített oktatást szerveztünk a felsős bevont tanulócsoportokban a kompetencia alapú oktatásban érintett területeken.

2. „Miben változtak a tanítási órák?”

Kompetencia alapú tanulási stratégiát részesít előnyben.

A kompetenciaterület fejlesztési feladatait, illetve azok megvalósulását a program nem tanévekben, hanem folyamatban jelöli meg.

A diákok fejlesztéséhez javasolt tevékenységrendszer a tapasztalatszerzésre épülő megismerést, a kooperatív tanulási technikákat és az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztést generálja.

A diákok továbbhaladása saját fejlődési ívük mentén folyamatos. Ezért a továbblépés belső lépcsőfokai nem tanévenkénti követelményekben jelennek meg, hanem a kompetenciaterület alrendszerében leírt tevékenységek egymásra épülő, hierarchikus fejlettségi szintjeiben. Így a teljesítés nem mesterségesen, kívülről ütemezett, hanem a tanuló személyiségfejlődésének belső feltételeitől függően egyéni meghatározottságú.

A csoporttöbbllet a következőkben nyilvánul meg:

- A diákok sokféle típusú egyéniséggel dolgoznak együtt, s az együttműködés során lehetőségük van mérlegelni a problémák megoldásának különféle javaslatait.

- A kérdésekre keresett válaszok a különböző diákok más és más megközelítési szempontjait mutathatják fel; s ez segítheti a csoportot a mindenki által érthető, elfogadható megoldás keresésében.
- A diákok megtanulják a munka során, hogy hogyan viszonyuljanak társaikhoz a jobb munkakapcsolat kialakításának érdekében. Ez jelentős mértékben elősegíti majd a szocializációt.
- Mindenkinek lehetősége van kommunikálni a társaival, és a közös tevékenységhez hozzáadni a saját munkáját.

A kooperatív tanulócsoportokat többnyire

- 2-4-6 főből álló,
- különböző képességű és teljesítményű,
- eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező,
- különböző nemű és
 - különböző etnikai csoporthoz tartozó (ha van rá lehetőség) gyerekek alkotják.

Fontos kivételt képeznek azok az esetek, amelyekben speciális fejlesztést akarunk elérni (azonos készséghiányok, nyelvi fejlesztés stb.): ilyenkor hasonló fejlettségi szinten lévő diákokból alkotunk ún. homogén csoportokat. A homogén csoportok ideiglenesek, csak a feladatmegoldás idejében működnek együtt.

A folyamatosan kooperatív módszerekkel való munka nélkülözhetetlen alapja az ún. *alapszoport*. Az alapszoportok a szociális tanulás legfontosabb színterei, hosszabb ideig dolgoznak együtt, megtapasztalva az együvé tartozás, az együttműködés, az egymástól tanulás, egymás segítségének hatását. Megismerkednek a problémák más irányból való megközelítésével, a másképp gondolkodás, a más tudás élményével. Ez nagyon mély, erős tudást jelent. Megismerik önmaguk és egymás tulajdonságait, képességeit, erőnyeiket, gyengéit egyaránt.

A csoportműködést az ún. szerepek segítik, amelyeket valamennyi csoporttagnak el kell látnia. Ezek elosztását egyrészt az egyéni fejlődési szükségleteknek megfelelő cél, másrészt az optimális működés, feladatmegoldás együttesen határozza meg. Tehát nem csak az lehet például feladatfelelős, aki azt nagyon jól el tudja látni vagy szóvivő, aki remekül kommunikál. Felváltva mindenki ellátja valamennyi szerepet, hiszen annak is meg kell tanulnia képviselni csoportját, aki nehezebben kommunikál.

A kooperatív tanulásszervezés alapelvei

Kooperatív tanulásról akkor beszélhetünk, ha mind a négy alapelv érvényesül: az építő egymásrataltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel és a párhuzamos interakciók elve.

Ahhoz, hogy a csoportok hatékonyan, gördülékenyen működhessenek, és megfelelően tudjuk irányítani őket, néhány alapvető szabályt is fontos kialakítanunk.

A termet úgy kell berendezni, hogy a diákok a csoporton belül és a csoportok között könnyedén kapcsolatba kerülhessenek egymással; az összes diák jól láthassa a tanárt és a táblát.

Néha szükséges megállítanunk a munkát, mert azt a zajszint zavarja vagy mindenkit érintő közlendőnk akadt. Ehhez meg kell állapodnunk az osztállyal egy jelben, amelynek a hatására mindenki azonnal abbahagyja azt, amit éppen csinál, és a tanárra figyel, illetve csökkenti a hangerőt. (Ez az ún. csendjel.)

A csoportokon belüli hatékony, zökkenőmentes működés és egyben a szociális szerepek, kompetenciák tanulását elősegítő eszköz a szerepek elosztása.

Az egyezményes jeleket – például a csendjelet – a működést segítő szabályok betartására, a működés irányítására hozzuk létre; akkor és addig működtessük őket, amikor és ameddig a közös munka ezt megkívánja.

Szinte mindig szükséges a feladatfelelős, az időfigyelő. Gyakori a szóvivő, írnok, eszközfelelős. Az elnevezéseket célszerű a gyerekekkel együtt kialakítani!

Ügyelni kell arra, hogy mindenkinek alkalma legyen a csoport iránti felelősség vállalására a szerepekhez tartozó feladatok megtanulásával, mindegyik szerep betöltésével. Fontos, hogy a csoporton belül minden gyereknek legyen szerepe. A szerepek egyenrangúak, csoportvezetőt semmiképpen ne válasszunk. A szerepek elosztását és a tennivalók pontos betartását a szerepkártyák segítik, kicsiknél piktogramokkal, nagyobbaknál a feladat pontos leírásával.

Szerepkártyák

Csendkapitány

Figyelmeztess a társaidat, ha túl zajosak!

Mérleg

Gondoskodj arról, hogy mindenki véleményét figyelembe vegyétek!

Bátorító–lelkesítő

Biztasd társaidat a munkára, és dicsérd őket!

Időfigyelő

Dolgod, hogy figyeld a rendelkezésekre álló időt. Jelezd társaidnak az idő múlását!

Eszközfelelős

Gondoskodj a munkához szükséges eszközökről!

Feladatfelelős

Figyelj arra, hogy mindenki megértse a feladatot! Figyelmeztess a társaidat, ha attól eltérnek!

Szóvivő

Össze kell foglalnod és el kell mondanod a feladatok megoldását!

Rendező

Figyelmeztess társaidat a szabályok betartására és arra, hogy rendet tartsanak maguk körül!

1. Az építő egymásrautaltság

Építő egymásrautaltságról akkor beszélünk, ha az egyének vagy az egyes csoportok fejlődése pozitívan összefügg egymással; ha az egyik diák fejlődéséhez szükséges a másik diák fejlődése, ha az egyik csoport sikere egy másik csoport sikerétől függ.

Ha az egész csoport sikere mindegyik tag sikerének a függvénye, vagyis egy tag „bukása” mindenki „bukását” jelenti, akkor az egymásrautaltság nagyon erős. Ekkor a csoporttagok maximálisan érdekeltek társaik sikerében. Ha például a csoportsiker annak a függvénye, hogy

- minden egyes csoporttag feladatmegoldásának „hibátlanak” kell lennie vagy
- valamennyi csoporttagnak válaszolnia kell tudni bizonyos kérdésre vagy
- minden tagnak tudnia kell egy adott szabályt,
- el kell tudni, mondani a közösen végzett kísérlet lefolyását,

– valamennyi tagnak projektnaplójában le kell írnia a közös tevékenység vázlatát stb.

Az egymásrautaltság erősödésével a kooperatív magatartás is fejlődik, kialakulásával párhuzamosan születik meg a diákokban a kooperatív viselkedésre készítő bajtársiasság érzése is.

A negatív egymásrautaltság viszont versengést szül. Ami az egyiknek nyereség, a másoknak veszteség: ha az osztályátlaghoz viszonyítva osztályozunk, ha csak egy-két dolgozatot emelünk ki a sok közül „ez a legjobb” megjegyzéssel, ha a jelentkezők közül mindig csak egyet szólítunk fel, amikor mindenki a maga munkafüzetében, a maga tempójában, a többiektől teljesen függetlenül dolgozik; érdemjegyeik is teljesen függetlenek mindenki másétól – negatív egymásrautaltságot hozunk létre.

2. Az egyéni felelősség

Az egyéni felelősségtudat nagyban hozzájárul a kooperatív tanulási módszerek sikeréhez. Az erős egymásrautaltságot létrehozó feladathelyzetekben mindenki felelős a saját munkájáért és egyben az egész csoport teljesítményéért. A csoportcél csak az egyéni

teljesítmények optimális elvégzése hozhatja létre. A csoportcélok erősítik az egyéni felelősséget, erőteljes javulást hoznak létre a tanulási teljesítményekben. Az olyan módszerek, amelyek csoportcélra tűznek ki és csoportos értékeléssel jutalmaznak, de nem teszik az egyes diákokat felelőssé azért, hogy hozzájáruljanak a közös cél eléréséhez, nem hoznak javulást a tanulási teljesítményben.

3. Az egyenlő részvétel

A részvétel a tanulási siker egyik fontos feltétele. Magától nem jön létre az egyenlő részvétel, amint azt hagyományos frontális vagy önkéntességen alapuló csoportmunkánál gondoljuk. Az egyenlő részvételt általában szereposztással és/vagy munkamegosztással lehet elérni. A szereposztás részvételi normákat alakít ki: pl. a „szóforgó” vagy csoportinterjú, melyek szereposztást eredményező módszerek, a munkamegosztás elvén működnek. A munkamegosztás leginkább feladatok felosztásával érhető el (például az egyik diák az író családjával, gyerekkorával, a másik az életpályájával kapcsolatos tudnivalókat, a harmadik a tanulmányait gyűjti össze, a negyedik a kiemelkedő műveit stb.). A

munkamegosztás mindenkit a feladat egy részletéért tesz felelőssé, erősíti a személyes felelősséget, kiegyenlítettebbé teszi a részvételt.

4 A párhuzamos interakció

A kooperatív tanulás során a diákok között egy időben zajlanak interakciók. Az ún. „egy szálon futó, hagyományos módszereket” alkalmazó tanórán legtöbbször egyszerre csak egy ember beszél. A diák csak akkor, ha felszólítják. Elmondja a mondandóját, a tanár reagál, de interakció még köztük, a felelő és a tanár között is ritkán jön létre. A diákok közti interakciók – a beszélgetés, a súgás – büntetendők.

A kooperatív tanulási technikák biztosítják, hogy a pár vagy a csoport tagjainak szükség esetén azonos lehetőségük legyen a kommunikációra.

Páros munkában

- az idő megosztásával: először a pár egyik, majd másik tagja szerepel előre meghatározott ideig vagy
- a páros forgószínpad módszerrel, ahol a pár tagjai felváltva neveznek meg dolgokat, mondják el ötleteiket.

A csoportmunka során

- akár a szóforgók,
- akár a csoportos interjúk alkalmasak arra, hogy a diákoknak aktív részvételre legyen lehetősége.

Kooperatív módszerek

A kooperatív tanulásszervezés maga is módszer, egyúttal módszerek együttese is.

Ötletek véletlenszerű csoportalakításra

1. Mozaik

Bármivel, képeslappal, szöveggel stb., ami darabolható, majd összerakható annyi darabból, ahány fős csoportokat szeretnék létrehozni. Az osztálylétszámnak/csoportszámnak megfelelő mennyiségű mozaikdarabot összekeverés után szétosztunk, majd az összetartozó részek/tagok megkeresik egymást, s csoportot alkotnak.

2. Keveredj, állj meg, csoportosulj!

Olyan feladatokat kell adnunk, amelynek valamilyen szám lesz az eredménye. Ha csoportalakításra használjuk, akkor négy legyen az

eredmény. A gyerekek a teremben sétálnak, majd elhangzik a feladat, az eredmény szerint kell kézfogással csoportot alakítani a legközelebb állókkal.

3. Csoportosítás

Bármilyen logikai csoportosítás lehet az alapja: a csoportosítandó tárgyak, állatok, növények, családtagok, fogalmak stb. nevét – amelynek mindig 4-nek vagy annyinak kell lennie, ahány fős csoportot akarunk létrehozni – kártyákra írjuk, összekeverjük, majd mindenki húz egyet. Meg kell találni a logikailag azonos csoportba tartozókat, ők alkotnak egy csoportot. A csoportosítás alapját lehet az éppen aktuális, feldolgozandó témából venni.

Csoportösszetartást, csoporttudatot segítő tevékenységek

Ablakok

4+1 részre osztott lap, az egyes részeket megszámozzuk (1, 2, 3, 4, a középső rész üresen marad). A megfelelő számmal ellátott részbe jegyzi fel a csoport azt a véleményt, tulajdonságot, dolgot, tényt, amelyben 1, 2, 3, illetve 4 csoporttag megegyezik; a középső részbe a konszenzussal hozott csoportvélemény kerül, a mindenkire

jellemző tulajdonság, jellemző, közös név stb. Rendszerezésre is használható módszer.

Csoportplakát

Jelenítsék meg magukat a közös név alapján készült rajzban!
Mindenki dolgozzon rajta!

Csoportpóló

Tervezzenek maguknak a diákok olyan pólót, ami kifejezi a bennük rejlő közös dolgokat!

Betűk, gépek

Betűk, gépek nevét írjuk kártyákra, amelyből húznak a csoportok, a kihúzottat kell valamennyi csoporttag részvételével megformálni. A többi csoport feladata a formáció kitalálása.

Firka

A csoport tagjai egymás után, kerekasztal módszerrel, némán, tetszőlegesen folytatva egymásét az A/4-es lapra húznak egy-egy vonalat. Meghatározott ideig forog a papír.

Tárlatlátogatás

A csoportok megnézik egymás rajzait, és megbeszélik a saját csoportélményt és a leszűrhető tanulságokat.

Elvárásolt csapat

Bármilyen, meghatározott számú kép, állat, növény, ember, tárgy stb. közül kell a csoportnak konszenzussal egy, rájuk jellemző, őket leginkább képviselő képet kiválasztani, majd indokolni a választást.

A kooperatív módszerek a bevezetést segítő fokozatok szerint

Páros munka

A felvetett problémán, feladaton mindenki egyénileg elgondolkozik vagy dolgozik. Párban megbeszélik, egyeztetik, megvitatják, ellenőrzik a megoldást. Végül a csoportot alkotó két pár közösen is ugyanezt teszi.

Szóforgó

A csoport tagjai sorban, az óramutató járásával egyező irányban elmondják egymásnak a feladattal kapcsolatos megoldást, gondolataikat stb. Egy tag beszédidejét meg lehet határozni, amelyet az időfigyelő segít betartani.

Kerekasztal

A szóforgó valamilyen tevékenységet (pl. írás, cédulák felragasztása, halmazba helyezés, dominókirakás stb.) igénylő változata: a feladat elvégzése a szóforgóhoz hasonlóan felváltva történik.

Csoportszóforgó

A csoportok a szóforgó szabályai szerint beszámolnak az adott feladról, kérdésről.

Füllentős

Minden csoport vagy diák megfogalmaz a témával kapcsolatban 2 igaz és 1 hamis állítást. Az egyik csoport vagy diák felolvassa az állításait, a többi csoport vagy csoporttag megállapodik, melyik a hamis állítás. A csoportok kijelölt tagja (pl. az A jelű) az ujjával mutatja a hamis válasz számát.

Háromlépcsős interjú

A, B, C, D jelek kiosztása. A tanuló elmondja a feladatnak megfelelő mondanivalóját B tanulónak, C elmondja D-nek. B tanuló elmondja A tanulónak, D elmondja C-nek. A tanuló elmondja a B-től

hallottakat C-nek és D-nek – B figyeli és ellenőrzi, hogy A pontosan mondja-e. B tanuló elmondja az A-tól hallottakat C-nek és D-nek – A figyeli és ellenőrzi, hogy B pontosan mondja-e. C tanuló elmondja a D-től hallottakat A-nak és B-nek – D figyeli és ellenőrzi. D tanuló elmondja a C-től hallottakat A-nak és B-nek – C figyeli és ellenőrzi.

A B A B A B

C D C D C D

Diákkvartett

A csoportokban A, B, C, D jelet kapnak a diákok, s a csoportok is nevet vagy számot kapnak. A tanár vagy a diák feltesz egy kérdést. A csoport megbeszéli a választ – a diákok meggyőződnek arról, hogy mindenki helyesen válaszol-e a kérdésre.. Valaki „kihúzza”, melyik jelű tanuló, melyik asztalnál válaszol. Akinek a betűjelét és csoportnevét (számát) kihúzták, megadja a választ.

Betűk, gépek

Betűk, gépek nevét írjuk kártyákra, amelyből húznak a csoportok, a kihúzottat kell valamennyi csoporttag részvételével megformálni. A többi csoport feladata a formáció kitalálása.

Firka

A csoport tagjai egymás után, kerekasztal módszerrel, némán, tetszőlegesen folytatva egymását az A/4-es lapra húznak egy-egy vonalat. Meghatározott ideig forog a papír.

Tárlatlátogatás

A csoportok megnézik egymás rajzait, és megbeszélik a saját csoportélményt és a leszűrhető tanulságokat.

Elvárásolt csapat

Bármilyen, meghatározott számú kép, állat, növény, ember, tárgy stb. közül kell a csoportnak konszenzussal egy, rájuk jellemző, őket leginkább képviselő képet kiválasztani, majd indokolni a választást.

A témafeldolgozás módszerei

Mozaik

Olyan önálló témafeldolgozásra alkalmas, amely négy, egymástól szinte független részre tagolható. Pl. az egyik csoporttag feladata egy tájegység éghajlata, a másikké ugyanazon tájegység domborzata, a harmadikké a tájegység növényvilága, a negyediké az állatvilága. Feldolgozzák a saját témát, majd megtanítják

egymásnak a témákat, vagy csoport-feladatlapon, vagy más módszerrel szintetizálják a tudásukat. Utasítások: olvassátok el a kijelölt szöveget, emeljétek ki a lényegét! (idő)

Csoportok közti mozaik

Hasonlóan a mozaikhoz, minden csoport más témát kap. A csoportok közösen feldolgozzák a saját témájukat, majd ismertetik, bemutatják, megtanítják egymásnak.

Szakértői mozaik:

Csoporton belül A, B, C, D jelet kapnak a tagok. Valamennyi csoportból az azonos jelűek ugyanazt a témát kapják, „szakértői” csoportban összeülnek, a témát közösen dolgozzák fel, majd mindenki a saját csoportjában ismerteti a csoportnak, szóforgóval.

Bonyolultabb témánál érdemes használni, amikor fontos a feldolgozásban egymást segíteni.

Fordított szakértői mozaik

Mint bármelyik mozaik esetén, fontos, hogy olyan egységeken dolgozzanak a csoportok, amelyek nem függenek egymástól, nem alkotnak folyamatot, önmagukban értelmezhetők.

- A téma feldolgozása csoportmozaikkal történik, a feldolgozást plakáton jelenítik meg.
 - A csoporton belül kiosztják az A, B, C, D jeleket.
 - Az azonos jelűek alkotnak egy újabb csoportot.
 - Az egyes plakátoknál csoportforgóban megadott ideig magyaráz a kidolgozásában részt vevő szakértő.
- A következő plakátnál az ott dolgozó fog magyarázni.

Módszerek a csoportmunkák bemutatására

Három megy, egy marad

Elsősorban tárgyat, tárgyakat, tablókat, nehezen mozgatható „kiállításokat” mutathatunk be ezzel a módszerrel. Minden csoportból valaki a csoport bemutatandóinál marad, és fogadja a többieket, mutat, magyaráz, válaszol, míg a csoport másik három tagja a többi asztal között vándorol.

Fontos figyelni arra, hogy az asztalnál maradók is megismerhessék a többiek munkáját.

Tárlatlátogatás

A csoportok megtekintik a többi csoport munkáját. Megbeszélik a látottakat, és értékelik a munkákat.

Beszámoló forgóban

Egy-egy egység befejezésekor, a felmerült közös vagy az egyes csoportok által bemutatott, elmondott stb.

kulcstémával kapcsolatos tudás, vélemény, összegyűjtött információk megfigyelésének, megértésének, megtanulásának ellenőrzésére lehet használni.

Minden csoport feltesz egy csomagolópapírt a falra, amelyre saját, de egymástól különböző színnel írnak. A csoport meghatározott ideig felírhatja a megoldást, választ stb. a lap tetején lévő témával kapcsolatban. A csoportok papírlapról papírlapra vándorolnak, átolvassák, amit az előző csoport írt, azt a saját színükkel kiegészíthetik, korrigálhatják, kérdezhetnek stb.

Végül valamennyi csoport közösen értékeli a válaszokat, megbeszélik a kritikus pontokat.

Modulok

Az oktatási modul tartalmilag viszonylag jól körülhatárolható oktatási egység, amely általában valamilyen nagyobb terjedelmű

tanítási-tanulási program önállóan is felhasználható része. Jellemző szerkezete a következő.

A modul címe • Körülíró vagy figyelemfelkeltő jellegű.

A modul rövid leírása • Egy-két mondatos, alcímszerű összefoglaló.

Azoknak a részcéloknak a leírása, amelyek megvalósításához hozzá kíván járulni • A programtervben már megfogalmazott célokra és követelményekre utal. Kifejtése konkrét: mindig megjelenik bennük valamilyen elvárt tanulói teljesítmény. A programcsomagban szereplő eszközökkel elért célok értékelhetősége is fontos elem. Mindezek kifejtése során nem szabad elfeledkezni arról, hogy a rövidebb, egy-két tanórás modulok esetében a kitűzött célok szinte mindig csak hosszabb, sokszor tan éveken áthúzódó folyamatok során érhetők el.

A feldolgozáshoz szükséges idő • A legtöbb modul többféle tantárgyi órakeretben is feldolgozható. Ezért ennek az adatnak inkább csak tájékoztató jellege van.

Felhasználási terület • Egy modul kapcsolódhat valamely hagyományos tantárgyhoz, de gyakran több műveltségterületben vagy integrált keretek között is feldolgozható. Felhasználási keret lehet a tanórán kívüli tevékenység is: például egy akció vagy valamilyen különleges iskolai rendezvény. E részben kaphatnak tájékoztatást a pedagógusok arról is, hogy melyik oktatási-nevelési folyamatban, annak melyik szakaszában alkalmazhatják eredményesen a modult. Itt határozható meg az a részfunkció is, amelyet a modul tanítása egy átfogóbb szakaszon belül betölt.

Eszközrendszer • A leírás utal azokra a különféle eszközökre, amelyek a programcsomag fejlesztése során, annak részeként jöttek létre. Ugyanakkor felsorolja azokat az eszközöket és anyagokat is, amelyek nem kötődnek sajátosan az adott programcsomaghoz (pl. szöveggyűjtemények, kémcsövek, rajzeszközök, papír, olló), de a megvalósítás folyamatában szükség lehet rájuk.

Háttér • Szakmai háttér: azok a tudományos, művészeti, gyakorlati stb. ismeretek, amelyekre az alkalmazóknak szükségük van ahhoz, hogy tanításukban eredményesen használják fel a modult. *Pedagógiai háttér*: azoknak a pedagógiai készségeknek és módszertani eljárásoknak a leírása, amelyek birtoklására szükség

van ahhoz, hogy a modul tanítása során elérhetőek legyenek a kitűzött célok.

Változatok • Az ajánlott feldolgozási mód alternatíváinak leírása pontokba szedve, sorszámmal ellátva. Ezek segítségével a felhasználók saját helyi igényeikhez igazíthatják a programot. A változatok pontjai között szerepelhetnek például érdekes ötletek, más eszközigénnyel alkalmazható, illetve módszertani kidolgozásuk tekintetében eltérő megoldások.

Ajánlott feldolgozási mód • Ez a szempont a modulleírásnak különösen hangsúlyos eleme. Itt szerepel a tanítási-tanulási folyamat részletes bemutatása, a tennivalók – sorszámmal ellátott pontokba szedett – rendszere. Fontos, hogy ez a leírás reális, részletes, közvetlenül alkalmazható megoldásokat kínáljon. Tartalmazhat alternatívákat, elágazásokat is. Itt van lehetőség arra,

hogy a fejlesztők intenzívebb tanítási módszerekre, érdemi differenciálásra, kooperatív tanulási technikákra, projektmunkák szervezésére stb. ösztönözzék a felhasználókat.

Kiegészítések • Sorszámmal ellátott, röviden leírt javaslatok, amelyek arra szolgálnak, hogy segítségükkel a pedagógus a modul tanításához kapcsolódó kiegészítő tevékenységeket szervezhessen. Például az érdeklődő, a témával elmélyültebben foglalkozó tanulók számára fogalmazódhatnak meg olyan feladatok, amelyek akár tanórán kívüli tevékenység keretében is végezhetők.

Értékelés • Az oktatási programcsomag egyik összetevője az értékelés átfogó rendszerének bemutatása. Egy-egy modul leírásában ezért csak azok a speciális megfontolások szerepelnek, amelyek a modul tartalmával összefüggő konkrétumokhoz kapcsolódnak. Itt lehet felhívni a pedagógusok figyelmét a kvalitatív, szöveges értékelés szempontjaira, valamint a folyamat közbeni tanulói önértékelést segítő lehetőségekre.

Források • Ebben a pontban papír alapú vagy elektronikus formában rendelkezésre álló olvasnivalók, multimédiás anyagok ajánlhatók a modul tartalmához kapcsolódóan, külön a pedagógusoknak és külön a tanulóknak.

Nagyobb hangsúlyt kap a kommunikáció, a készségfejlesztés – mindez játékos formában.

Játékok:

1. Két kéz-két láb: körben állnak a gyerekek, s egyszerre kell két kezet és két lábat felemelni két egymás mellett állónak; jobbra is és balra is indítható a kör
2. Tapsfordító: körben állnak a gyerekek, jobbra is és balra is indítható a taps tá-val, ha valaki ti-tit tapsol, akkor ellenkező irányba kell folytatni
3. Négy mondatos replika: körben állnak a gyerekek, akire mutatnak az folytatja; a négy mondat ismétlődik – te voltál
nem én voltam
de igen
de nem

(a mondatok bármilyen hangsúllyal mondhatók)

4. Tenyérbe bökős: körben állnak a gyerekek, bal tenyerük felfelé néz, jobb kezük mutatóujját a mellettük levő tenyeréhez érintik; most szóra el kell kapniuk bal kezükkel a társuk ujját, a jobb kezüket felrántani, hogy ujjukat ne kapja el társuk
5. Kupakolás: hasonló, mint a tenyérbebökős, csak a társ tenyerébe kupakot kell átadni
5. Székfoglalós: a gyerekek körben ülnek egy-egy széken, a kör közepén egy társuk, aki meghatározza, kik cseréljenek helyet pl.: cseréljenek helyet azok, akiknek barna a hajuk; a közepén álló leül, így megint valakinek nem jut szék stb.
6. Mozdulj rá: körben állnak a gyerekek, meghatározunk 2, 3 vagy 4 mozdulatot, aki eltéveszti kiesik, ők lesznek a megfigyelők, nézik, ki ront (pl.: bal kéz felemel, jobb láb dobbant, taps a test mögött, két kéz keresztez a test előtt)
7. Molekulák: körben állnak a gyerekek, mindenki választ magának egy számot 1-5 közül; az azonos számoknak meg kell keresniük egymást, de hang nélkül; számukat kézzel jelzik társuknak, aki visszajelzi a saját számát; ha megegyezik kezét fognak, kialakítják a molekulát
8. Ki/mi vagyok: hátra ragasztott különböző nevek; egy kérdés egy társnak, a válaszból kell következtetni a cetlin lévő szóra; társ kérdez-válasz, majd tovább egy másik társhoz
9. Négyen állnak: A gyerekek úgy ülnek, hogy mindenki mindenkit lásson, s egyszerre csak négyen állhatnak, 3 másodpercig, majd leülnek, újabb négy gyereknek kell felállni, mindegy, hogy melyik négy.

3. A témahétről és a projektről

A TÁMOP 3.1.4. teljesítésének egyik követelménye volt, hogy az iskolában témahetet és projektet kellett bevezetni. Természetesen lehet témanapot is lebonyolítani.

Mit jelentenek ezek a fogalmak?

Az adott napon, héten vagy hetekben az iskola (vagy legalábbis bizonyos csoportok) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. A témát a hagyományostól eltérő formában dolgozzuk fel a lehető legkomplexebb módon úgy, hogy az a résztvevő tanulóknak is jó kedvet és sikerélményt adjon. Ez a projektpedagógia segítségével lehetséges.

Hegedűs Gábor szavaival: *„A projektoktatás sem nem módszer, sem nem reformpedagógiai irányzat, hanem egy tanulási-tanítási stratégia. Nem a megtanítandó tananyagot helyezi a nevelés középpontjába, hanem a lehetőségekkel és korlátokkal rendelkező individuumot. Az oktatás fő mozgatórugója nem a tanítás, hanem az aktivitásra támaszkodó tanulás.”*

A projektpedagógia lényege, hogy nem a tényszerű ismeretekre, hanem az ismeretek megszerzésének folyamatára, a kivitelezés módjára helyezi a hangsúlyt úgy, hogy a téma a tanulók által kiválasztott és elfogadott legyen, és a megoldása csoportban történjék, megszüntetve a hagyományos osztály- és tanórai kereteket. A projekt-keretek közötti tanulásban megszűnik a verbális képességek fölénye. A pontos megfigyelés, a jó szervezés, a választott megközelítési mód szellemessége és eredetisége, a kreativitás, a pontos kivitelezés mind egyenrangú és egyenértékű tényező lesz.

A projekt vezérlése folyamattervezést kíván tanártól és csoporttól egyaránt. A csoport olyan momentum köré szervezi munkáját, melynek megvalósításában minden tagnak van valami érdekeltsége. A közös alkotás erősíti az együvé tartozás élményét. A siker a kollektivitástól, a

felelős együttműködéstől függ. Ezért a folyamatos érdekérvényesítés, konfliktuskezelés is része a projektpedagógiának.

A tanár a projektben dolgozó csoportot nem hagyja magára, ugyanakkor irányító szerepe az együttműködés mozzanataiban szinte észrevétlenül van jelen, feloldódik a közös tervezés, cselekvés és értékelés mozzanataiban. Az is feladata, hogy a munka megfelelő fázisaiban beiktasson visszajelző, visszacsatoló szakaszt. A csoport tagjai nincsenek versenyhelyzetben, az együttműködésen van a hangsúly (bár a csoportok közt lehet versengés).

Mit várunk a témahetektől, projektektől?

- A témahét és a projekt akkor eredményes, ha abban az iskola minden tanulója és minden tanára teljes személyiségével tevékenyen részt vesz.
- A témahétnek, projektnek (vagy témnapoknak) mindig egyetlen központi témája legyen. Ez lehet valamely általános fogalom, de lehet bármilyen helyi vagy naptár szerinti aktualitás is.
- A témahéten a tanárok olyan foglalkozásokat vezetnek, amelyek a tankönyvi anyaghoz nem feltétlenül kapcsolódnak, ám a szakjukhoz igen.
- A diákok számára fontos lehetőség és egyben feladat a kínált foglalkozások közötti választás, valamint a témahét minél gazdagabb kitöltése.
- Célszerű nemcsak a tantárgyi, hanem az osztálykereteket is fellazítani. Így a diákoknak alkalmuk adódik az idősebb gyerekektől való tanulásra is.
- A tevékenységek rendjében és tartalmában egyensúlyt kell tartani a megtervezettség és a lelkes spontaneitás között.
- Mint minden projektben, itt is fontos, hogy a diákok az ötlet (azaz a téma) kitalálásától a lezárult hét értékeléséig valamennyi szakaszban szerepet kapjanak.
- A témahét tartalmilag szervesen épüljön be az iskola mindennapi, „normál” életébe. Legyen tehát előzménye és következménye is.

Hogyan zajlott ez iskolánkban?

A témahetet 2010. január 18-22. között tartottuk meg. Ez alatt az egy hét alatt a bevont tanulócsoporthoz a csillagászattal foglalkoztak. A felsős osztályok (5., 6., 7.) a hét lezárásaként Kecskemétre utaztak a Planetáriumba, ahol más oldalról megközelítve, szakemberek segítségével is gyarapíthatták tudásukat. Ezt az egy hetet egy tanulócsoporthoz tartozó belüli értékelés zárta le.

A projekt ideje 2010. március 8-31. között volt. Ez alatt a 3 hetet meghaladó időszak alatt a család témakörét jártuk körül. A projektet egy úgynevezett projektzáró nappal fejeztük be. Ezt az iskola pedagógusai, diákjai, dolgozói, a szülők és minden érdeklődő megtekinthette.

Mindkét időszakban sokféle módon és módszerrel, tanítási órák keretében és azokon kívül is próbáltunk az adott témákról minél többet megtudni. Nem csak a bevont tantárgyi órákon (1. osztály: szövegértés, szövegalkotás; 2. osztály: szociális kompetencia; 5. osztály: angol nyelv; 6. osztály: matematika; 7. osztály: szövegértés, szövegalkotás), hanem minden órán, minden kolléga bevonásával igyekeztünk minél szélesebb ismeretet átadni a gyerekeknek.

Természetesen mindkét időszak körültekintő és alapos háttérmunkát, felkészülést kívánt. A munkafolyamatokat a témahét és a projekt előtt, közben és befejezésekor is dokumentáltuk.

A témahét és a projekt lebonyolításánál nagyon fontos a megfelelő témaválasztás. Több szempontot is figyelembe lehet venni, így például a diákok érdeklődését, vagy a téma tantárgyához való kapcsolhatóságát. Ezen időszakok sikeressége nagy mértékben a függ attól is, hogy a tantestület minden tagja tevékenyen részt tud-e vállalni a „feladat” lebonyolításában.

Ábrahám Judit

4. Beszámoló az erdei iskolai programról

Készítette: Kissné Veres Györgyi

2009 májusában a TÁMOP program támogatásával – az elhelyezést, a szakmai programot és az étkezést ebből az összegből finanszíroztuk – az 5. osztályosokkal „Erdei Iskolai programon” vettünk részt a fülöpházi Naprózsa Erdi Iskolában.

A programok, foglalkozások a helyi tájbéli értékekre épültek, azokat mutatták be változatos feladatsorok, kirándulások, vetélkedők, stb. keretében. Például: buckatúra, bagolyköpet vizsgálat, erdei séta, gyógynövény-túra, tarhonyakészítés, stb.

A napok három fő részre tagolódtak: délelőtti foglalkozásokon általában túráztunk, kísérleteztünk, délutánonként ezeken tett megfigyeléseinket dolgoztuk fel változatos feladattípusok elvégzésével, például: teszt, verseny, valamilyen projekt elkészítése, stb. Ezeket a helyi szakmai vezető állította össze, kivitelezésüket ő irányította. A vacsora utáni foglalkozást mi, kísérő tanárok és a programban résztvevő szülő, aki egy személyben az „Iskola Rendőre”, bonyolítottuk le. Az általunk kiválasztott témák a saját iskolánk Helyi Programjához és Tanmenetéhez kapcsolódtak.

Ez az erdei iskola nagyon jó választás volt, mivel kitűnően illeszkedett az új kompetencia alapú programunkhoz. A négy alapelv: 1. egyenlő részvétel, 2. építő egymásrautaltság, 3. párhuzamos interakció, 4. egyéni felelősség minden nap érvényesült.

A tanulók elsősorban csoportokban „dolgoztak”. A feladatok változatos, szórakoztató, érdekes, a hétköznapiól eltérő volta játékosá tette azok végrehajtását. Így az örömmel, aktívan végzett tanulás csökkentette a tanulóknál a szorongást, együttműködővé, toleránssá tette őket. Egyenlő esély nyílt minden tanulónak, a lassabban haladónak, a hátrányos helyzetűnek, a félénknek, az autizmussal küzdőnek, stb., hogy egy-egy feladat során „hasznos tagja” legyen a csoportjának, hiszen az ő tudása, feladatvégzése nélkül a csoport sem léphetett tovább.

A Naprózsa Erdi Iskolában szerzett tapasztalatainkat is beintegráltuk az általunk innovációként elkészített erdei iskolai programba.

Elsősorban szintén a helyi tájbéli értékek megismerésére építettük a programokat. Fő célunk, hogy mind a helyi tanulóink, mind az idelátogató

vendégek megismerjék az itt élő emberek életét, szokásait, hagyományait. Ezzel párhuzamosan az őket körülvevő környezetet, tájbéli értékeket, a községünk múltját, jelenét és terveit.

A feladatok, programok kiválasztásánál, tervezésénél figyelembe vettük a kompetencia alapú oktatás négy alapelvét is és főleg a kooperatív tanulás módszereire építettünk.

Mellékletként csatolva a pályázatban megvalósított **Erdei iskola innovációnk**.

5. A lezárult projekt értékelése

Projekt értékelése 1. osztály

A projekt tervezésekor figyelembe kellett vennem az életkori sajátosságokat, valamint azt, hogy a betűtanulás időszakát még nem fejeztük be. Ez mind az olvasási, mind az írásbeli feladatok lehetőségeit behatárolta. Ezért legfontosabb célként az érdeklődés felkeltését tartottam. Igyekeztem olyan témákat feldolgozni, ami az érdeklődésüket felkelti.

A következőkben felsoroltak alapján elmondható, hogy a projektünk sikeres volt, bizonyítva ezzel a projekt létjogosultságát.

A szövegértés szövegalkotás órákon kívül matematika órán szöveges feladatokat oldottunk meg; énekórán a családdal kapcsolatos dalokat tanultunk; környezetből a családon belüli munkamegosztásról beszélgettünk, rajzoltunk; rajzórán önarcképet festettünk, lerajzolta mindenki a saját családját („családi fotó”); technika órán különböző magvakkból mindenki kirakta a saját nevét.

I. Miért volt jó számunkra a projekt?

- mivel nem hagyományos órarend, tantárgyi rend szerint működik, másfajta tevékenységekből épül fel, épít a gyerekek érdeklődésére - kielégítette tudásvágyukat, a sikeres munka élményét nyújtotta, megteremtette nyitott szemléletüket
- új ismeretek kapcsolódtak a már meglévő dolgokhoz, ráépültek a meglévő ismeretekre, tapasztalatokra, amelyek nem csupán az

iskolában szerzettek jelentette; mindezek erősítették a tanulás hatékonyságát, sikerét

- az egyéni adottságok, lehetőségek kihasználására, az egyéni érdeklődés kialakítására több lehetőséget biztosított
- a tanulók folyamatosan szembesültek saját képességeikkel
- előtérbe került az önértékelés, a sikeres munkavégzés öröme
- a közös tevékenységekben, érdeklődésben akadálytalanabbul formálódott a gyermekek közössége – a közös siker érdekében együttműködve kell munkálkodniuk, a cél nem egymás legyőzése, valamennyi csoporttag munkája azonos fontossággal bír
- a munkák, feladatok elvégzésének sikerességéhez hozzájárult, hogy minduntalan új dolgokat kellett megtapasztalniuk, és azokat újabb készségek felhasználásával egyre ügyesebben végezték el
- felhívta a figyelmet arra, mennyire fontos a tanulási folyamat szervezése, irányítása; a változatos tanítási-tanulási formák kialakítása; az új kommunikációs technológiák alkalmazása; a hatékony tanulási környezet kialakítása

II. Általános célok megvalósítása:

- a cselekvésre épülő feladatmegoldások során lehetőség nyílt az egyéni, páros és csoportos munkára
- új, az eddigiektől eltérő kapcsolat alakult ki diák-diák, illetve pedagógus-diák között

III. A témahét konkrét céljai:

- személyes kompetencia fejlesztése
 - kreativitás
 - önkifejezés képessége
- kognitív kompetencia fejlesztése
 - ismeretelsajátító képesség
 - problémamegoldó képesség
 - alkotóképesség, kreativitás
 - rajzkészség
- szociális kompetencia
 - együttműködési képesség
 - alkalmazkodó képesség
 - felelősségvállalás
 - segítségnyújtás

IV. Várt eredmények:

- egyre jobban tudtak együtt dolgozni, meghallgatták egymást, képessé váltak arra, hogy társuk segítségét elfogadják, illetve segítséget nyújtsanak egymásnak
- egyre ügyesebben tudták megfogalmazni mondanivalójukat, szóbeli szövegalkotásuk fejlődött

V. Az értékelés módszerei és eszközei

- a témahét során megvalósult produktumokat az osztályban csoportokként szóban értékeltük
- a tanteremben az elkészített munkákat kiállítottuk
- vendégkönyvet készítettünk
- projektzáró napon munkáinkat kiállítás keretében bemutattuk

V. Az értékelés módszerei és eszközei

- a témahét során megvalósult produktumokat az osztályban csoportokként szóban értékeltük
- a tanteremben az elkészített munkákat kiállítottuk
- vendégkönyvet készítettünk

A beszámolót készítette: Fazekasné Molnár Éva

Család Projekt megvalósítása és értékelése

5. osztály angol nyelv

A projekt során „Kompetencia alapú programfejlesztés – oktatási programcsomagok” által ajánlott ‘Home Sweet Home’ és a ‘Seize the Day - Festivals Across the World’ programokat valósítottam meg. A tanulók meglévő tankönyvéből és munkafüzetéből a ‘Family’ unit-tot integráltam a nem tömbösített órák anyagába. A projektet megelőző tömbben is már a családdal foglalkoztunk, melynek fő témája a családfa elkészítése volt. 5. **‘Home Sweet Home’** A1+ és a 6. ‘Seize the Day! – **Festivals** across the World’ A1 modulokat a Family Projekt-be és az előző modulokhoz illeszkedőnek gondoltam.

Az 5. modulban környezetük bemutatásával jártasságot szerezhettek egy hely leírásában, arról kérdések feltevésében. A hallási és beszélgetési feladatokkal egyúttal az egymásra figyelmet is gyakorolják. A vélemények megosztása, elfogadása a csoport munka fontos része, mellyel a közös célt, a poszter készítését megvalósítják. A környezetünk és lakóhelyünk védelmének tudatosítása előtérbe kerül.

A 6. modulban a világról és emberekről alkotott képük széleskörűbbé válik (mások elfogadása). Ez a modul továbbfejleszti a tanulók magabiztosságát a megértési képességükben a világvallásokról szóló szövegek olvasása során. Továbbfejlődik beszédképességük is.

A projekt megtervezésekor az osztályban tanító kollegák többségével közösen beszéltük meg mi kerüljön az órák anyagába

összhangban a Nat-ban meghatározott tananyaggal, a gyerekek tudásbázisával és életkori sajátosságaival, a Pedagógiai Programunkban meghatározottakkal és a fejlesztendő kompetenciákkal.

A projekt zárásakor szervezett iskolai kiállításon az elkészült munkáink kiállításával, az elkészítési folyamat rövid ismertetésével mutattuk be a teljes projektet.

A projekt egyik hozadéka, hogy a tanulók a családot nemcsak, mint szűk és zárt rendszert tekintik, hanem elhelyezték azt tágabb környezetükben is: falujuk – Magyarország – Európa. A tanulók többsége induláskor csak a velük együtt élő családtagokról tudott néhány szót mondani, ezek az információk is leginkább a külsőségekre vonatkoztak. A család – otthon - ünnepek fogalmak összekapcsolásával önmagukat is, a családtagokat is (az úgy nevezett közeli rokonokat) és a környezetüket is jobban megismerték, megértették. Megismerkedtek más vallási szemléletekkel, azok értékeivel is. Így összességében az eddig zárt, nem túl érdeklődő, csak Én szemléletük megváltozott. Kíváncsiak lettek a körülöttük élőkre, környezetükre, így nyitottabbakká, „rácsodálkozóvá” váltak újabb ismeretek befogadására is.

Én, mint pedagógus a munkafolyamatok során csak segítőként, „ötlettanácsadóként” vettem részt. Próbáltam kérdezni tanítani a tanulókat, hisz többségében még saját ötletük sem lett volna a témákhoz. Az „erről mit lehet beszélni” hozzáállástól az „én is el szeretném mondani/meg szeretném csinálni” szemléletig sikerült eljutnunk.

A legnagyobb problémát a projekt során a magamra utaltság jelentette, mivel szakmai/tantárgyi tanfolyamokat még nem tartották meg számunkra és a mentorálásom is március közepén indult.

A beszámolót készítette: Kissné Veres Györgyi

A „CSALÁD” projekt megvalósítása és értékelése **6. osztály matematika**

A TÁMOP 3.1.4.-08/2-2009-0128 számú pályázat egyik fő követelménye volt egy minimum három hetet meghaladó projektben való részvétel.

A mi iskolánkba ez a projektmunka 2010. március 8-án indult és zárult egy bemutató nappal 2010. március 31-én. A projekt témája a CSALÁD volt.

Én a 6. osztályban tanítók kompetencia alapú matematikát teljes éves óralefedettséggel, tehát a hatodikos programterv „A” programcsomagját használom fel a tanítás során. A projekt a síkidomok kerülete, területe, arány, arányosság, százalékszámítás témakört ölelte fel.

Kiscsoportos formában dolgoztunk: 6 darab 4 fős csoport dolgozott főleg kooperatív munkaformában, de jellemző volt a páros munkaforma is. A tantárgytömbösítés, mint szervezeti megoldás lehetővé tette, hogy a gyermekek figyelme, érdeklődése egy-egy területre koncentrálódjon, több, különböző megközelítésben, változatos eszközökkel sajátítsanak el egy-egy anyagrészt. A tanulókkal közösen terveztük el az egyes plakátok tartalmát, ügyeltünk arra, hogy a mindennapi életből merítsünk példákat: lakásburkolás, lakásfestés, rezsiköltség, autó fogyasztása, sütés-főzés. A tanulók területet számítottak, ügyesen dolgoztak a hányad része, hány százaléka matematikai fogalmakkal, az egyenesen arányos mennyiségeket felismerték és jól alkalmazták, a diagramon ábrázolást is ügyesen beépítették munkájuk során.

A tanulók véleménye nagyon pozitív volt a projektmunkával kapcsolatban. „Együtt könnyebb” hangzott el többször. Érezhető volt a csapattagok között a pozitív kölcsönös függés, tudatosult bennük, hogy „egy hajóban” eveznek. Csak akkor lesz sikeres a közös munka, ha mindannyian hozzáteszik a saját részüket. A csapattagok egymás között felosztották a munkát, megfelelő tevékenységekkel bízták meg társaikat,

motiválták egymást. Én tényleg csak ellenőrző, tanácsadó szerepet kaptam miközben kiválóan érvényesültek a pedagógus kompetenciák: tanulói személyiség fejlesztése, a tanulói csoportok, közösségek alakítása, a pedagógiai folyamat tervezése, kereszttantervi kompetenciák hatékony fejlesztése, a tanulási folyamat szervezése és irányítása, szakmai együttműködés, fejlődés és kommunikáció, értékelési és ellenőrzési eljárások alkalmazása. A tanulók személyes, kognitív és szociális kompetenciáinak fejlődése is előtérbe került.

A projektzáró napon kiállítottuk az elkészült plakátokat, szerepeket egymás között megbeszélték tanulóim, és a jelenlévőknek bemutatták a közös munkát. Erről az előadásról videofelvétel készült.

Nagyon jó volt látnom a vendégkönyvben az ő saját bejegyzéseiket, mert ilyen is szerepelt benne: „Jó volt részt venni ebben a projektben.”, vagy „A munka nagyon jó volt a csapattársaimmal!”.

Befejezésül saját véleményemet fogalmaznám meg: az életben a kooperáció az erdő, s a versengés és az individuális tevékenység csak fák benne. Fel kell ismernünk, hogy a kooperáció és az ehhez szükséges képességek kialakítása nélkül iskoláink fejlődése lehetetlenné válik.

A beszámolót készítette: Szécsényi Marianna

Projekt értékelése

7. osztály Szövegértés, szövegalkotás

A TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128 pályázat keretében a 7. osztály szövegértés, szövegalkotás tantárgyból kapcsolódott be a projektbe. Ez alatt a négy hét alatt a családdal foglalkoztunk.

Az osztályba 21 diák jár, 12 lány és 9 fiú. Vannak közöttük könnyebben tanuló, új ismeretek iránt érdeklődő diákok, és természetesen vannak olyanok is, akik kevésbé nyitottak az új dolgokra.

Korábbi években is dolgoztak már párban és csoportban is, az idei tanévben azonban ezek a munkaformák még inkább előtérbe kerültek.

A projekt megtervezésekor igyekeztem a következő szempontokat figyelembe venni:

- a mindennapi életből, és az onnan szerzett tapasztalataikból induljunk ki
- ők fogalmazhassák meg, mi mindent tudnak, nem tudnak, vagy nem értenek a családról
- a témakörhöz kapcsolódó szövegekből tudjanak információkat gyűjteni, majd azokat rendszerezni
- ebben a témakörben, a korábbi években iskolában és azon kívül szerzett ismereteiket tovább gyarapíthassák
- a megszerzett tudást később is tudják hasznosítani
- mindenki egyaránt részt tudjon venni a munkában
- tapasztalhassák, hogy hiányzó ismereteiket több helyről lehet pótolni (lexikon, szakkönyvek, Internet)
- a felismerés öröme (Ezt már hallottam, ezt én már tudtam...) ösztönözze őket még több ismeret megszerzésére
- felismerjék, hogy a különböző tantárgyak ismereteit össze lehet kapcsolni

A mai társadalomban a család válságban lévő „intézmény”. A felnövekvő nemzedék már nem úgy látja értékét, összetartó erejét, mint az korábban érezhető volt.

Régen a családban több generáció ismerte egymást, közelebb éltek egymáshoz. A mai szemlélet szerint a család csak a szülő(k)ből és a gyerek(ek)ből áll, esetleg még a nagyszülők tartoznak bele. Már nem biztos, hogy a gyerekek tudják, hogy a szüleiknek, nagyszüleiknek, kik a testvérei és azok gyermekei, a különböző rokonsági kapcsolatok mit is jelentenek. Hiányzik az az összetartás, ami nem csak a szűkebb értelemben vett családoknál, hanem a tágabb értelemben vett család, a nemzet életében is fontos.

Tapasztalatom szerint egy falusi közösségben az emberek jobban tartják még a rokonsági kapcsolatokat, így a gyerekek is jártasabbak ebben a témában. Ennek ellenére sok olyan fogalom kerülhetett elő, amiről már hallottak, talán használják is, de pontos jelentését ők maguk sem tudták megmondani, vagy megfogalmazni.

A téma nagy, sok területet érint, így az „idő rövidege” miatt főleg az volt a célom, hogy egy folyamatot indítsak el: a család témakörével a projekt lezárása után is lehet és kell foglalkozni. Lehet használni Internetet, lexikont, szépirodalmat, keresni műveket, utánajárni számukra ismeretlen szavaknak, kifejezéseknek.

Különböző szak- és szépirodalmi szövegek, újságcikkek segítségével igyekeztem rámutatni arra, hogy egy családon belül felmerülő kérdések, problémák nem egyediek.

A projekt ideje alatt a tanulók négy 4 és 5 fős csoportban dolgoztak, de voltak olyan feladatok is, amit egyénileg kellett megoldaniuk.

Először is megpróbáltuk közösen megfogalmazni, hogy mit jelenthet a család kifejezés, mi jut róla eszükbe. Örültem az őszinteségüknek, mivel a sok jó dolog mellett egy-két negatív dolog is megjelent. Kamaszok, így a szülőkkel való esetleges nézeteltéréseiket fogalmazták meg. Rádöbbenhettek, hogy ezek a problémák nem egyéniek, több osztálytársuk is ugyanezt „éli át” otthon. Ez jó alapot szolgáltatott egy későbbi téma feldolgozásához is: kamasz a családban.

A témák feldolgozásánál a gyermekből felnőtté válás folyamata szerint haladtunk. Kiskorukból gyűjtöttek és idéztek fel családi történeteket, majd elmesélték ezt egymásnak a csoporton belül. Miközben jókat mosolyogtak egymáson, arra is figyelniük kellett, hogy ki a legjobb mesélő, kinek a története tetszett a csoportnak a legjobban. Ezt az egy történetet kellett megosztani aztán az osztállyal.

Ezek után gyűjtöttünk verseket, idézeteket a családról, melyeket egy kis kiállítás keretében az osztály falára is kitettünk, mindenki kedvére olvashatta a közösen összeállított versgyűjteményt. Természetesen ezek után következett a családi regények, filmek, kedvenc zenék megkeresése. Mitől szól ez a családról, a családhoz? – erre kerestük a választ.

Nem maradhatott el az sem, hogy megbeszéljük, újságcikk értelmezése közben megértsük, hogy ki kicsoda a családban: ki a nagynéni, nagybácsi, dédszülő, ángy, sógor, nász... A csoport tagjai különböző ismeretekkel rendelkeztek, így a közös munka mindannyiuk egyforma részvételével volt megvalósítható. Ha nem tudtak egyértelmű választ adni, vagy új kifejezés jutott eszükbe, használhattak szótárakat, lexikonokat, hogy pontosan megértsék, majd megmagyarázzák a szó jelentését.

És természetesen elérkeztünk a kamaszkorhoz. Szakirodalmat olvastunk, filmrészleteket tekintettünk meg és elemeztünk. Megpróbáltuk a problémákat nem csak a kamaszok, hanem a szülők oldaláról is megérteni.

A projekt folyamán a diákoknak saját tablót kellett készíteniük, melyben megfogalmazták azokat a kedvenc műveket, anekdotákat, kifejezéseket, melyek a családról vagy a családhoz szólnak. Természetesen voltak olyanok, akik nagy odaadással készítették el munkájukat, és voltak olyanok is, akik csak arra törekedtek, hogy készen legyenek. Ezeket a tablókat a projektzáró nap keretében mutatták be az iskola pedagógusainak, diákjainak és az érdeklődőknek, akik tapasztalatom szerint örömmel olvasták a gyerekek munkáit.

A téma lezárásaként délutáni, fakultatív program keretében egy, a projekt tartalmához kapcsolódó filmet tekinthettek meg.

Diákjaim aktívan részt vettek a munkában, szívesen meséltek történeteket, hoztak verseket a családról. Láttam rajtuk az érdeklődést, és örültem neki, hogy új és új kérdést tudtak felvetni az általunk megbeszélte témakörökkel kapcsolatban.

Nem voltak közömbösek, bizonyos témákat több szempontból is megvizsgáltak, megbeszéltek, értékelték. El tudták fogadni, ha valaki másként gondolkodott.

Számomra az okozott némi nehézséget, hogy kamaszodó diákjaim figyelmét, érdeklődését kellően fel tudjam kelteni, aktív részvételüket végig meg tudjam tartani. Kisebb problémát jelentett az is, hogy nem minden kolléga részéről tapasztaltam együttműködést.

Bízom benne, hogy az elkezdett munka tovább folytatódik, és a felmerülő nehézségek ellenére is meghozza gyümölcsét.

A beszámolót készítette: Ábrahám Judit

A csoport fejlődése a projekt tükrében (2. osztály)

A modulok megvalósítása során öt állandó csoportban dolgoztak a gyerekek. Vannak néhányan, akik mind a mai napig megkérdezik, hogy lehetnek-e XY tanulóval egy csoportban. Tehát a barátok közötti kötődés nagyon erős, ha a másik egy másik csoportban kapott helyet. Ez rögtön kitűnik olyankor, amikor a feladat megoldásához pl. szabadon választott párokban kell dolgozni. Ilyen alkalommal azonban az is feltűnik, hogy a szimpátia, barátság nem mindig kölcsönös, mert az egyik tanuló szeretné magának XY-t párnak, ő viszont egy másik gyereket választ, és mikorra egyértelművé válik számára, hogy hoppon maradt, a maradék lehetőség sincs ínyére. Ez a tanuló egyébként is nagyon válogatós, mind a csoportban elfoglalt szerepét, mind a társait illetően, ami az osztály nagy részének nem túl szimpatikus.

Vannak olyan gyerekek, főként a jó képességű, irányításra is alkalmas személyek közül, akik, morgolódás nélkül elvégzik inkább a csoport összes feladatát a sikeres megoldás érdekében. Ezt társaik gyakran ki is használják, és megelégszenek azzal, amit helyettük elvégeznek.

A kooperatív munka szempontjából egy csoportunk összetétele kiemelkedően jó, azt hiszem az irányító szerepű gyerkőcnek köszönhetően elsősorban. Náluk minden tag, még a legharmatosabb is mindig bevonódik a munkába, és aktív része van a megoldásban.

Van egy kislány, aki mindig sírt, mondván, hogy az ő akarata, nem teljesül, és hamar kiderült, hogy nem is mondta el a véleményét, az ő csoportjukat minden alkalommal figyelmeztetem, hogy mindenki véleménye el kell, hogy hangozzék.

Van néhány tanuló, akik egyébként a tanulás, a szocializáció szempontjából is a periférián vannak, akik csak nagyon nehezen vonhatók be bármiféle kooperatív munkába. Több csoportban próbáltam a helyüket megtalálni, de mindenütt elhúzódnak, a munkához való hozzáállásuk is

nagyon negatív egyébként is. Ők ilyenkor más elfoglaltságot keresnek, vagy velem szívesen beszélgetnek. Az ő számukra a páros feladatok a megfelelőek, mert egymással szerencsésen jól megértik egymást- erre azonban nem mindig adok lehetőséget, mert a magatartásukkal gyakran megzavarják a többiek munkáját.

A szerepek közül legnépszerűbbek a szóvivői, eszközfelelős, és időfigyelői feladatok. A felolvasó és jegyző szerepeket általában ugyanazok a gyerekek kapják, ez szorosan összefügg olvasási és írási képességeikkel.

A CSALÁD projektünk nagyon sikeres volt. A téma a gyerekekhez nagyon közel áll, személyes tapasztalataik sokasága, érzelmi kötődéseik ebben a témakörben nagy segítségünkre voltak.

Az együttélés otthon C. modulban azt sikerült talán leginkább tudatosítani bennük, hogy az ő részvételük, segítségük is milyen fontosságú a család életében, és többen büszkék lehettek magukra, amikor összeszámoltuk, hányféle munkát el tudnak végezni.

A használjuk biztonságosan C. modul során megdöbbentő volt számomra a különböző családok anyagi háttéréből adódó ismeretek különbözősége a háztartási gépekről. Általános sztereotípiákat tudnak az elektromosság veszélyeiről, ezt most néhány újabb szabály megismerésével kibővítettük. Két gyerek ötletes „találmánya” jól mutatja az ő kreativitásukat, és empátiájukat az irányban, hogy szüleik munkáját hogyan lehetne egyszerűsíteni gépekkel.

A kistestvér születik C. modul hete érzelmekkel, vidámsággal volt felfűtve, mivel osztályunkban most nincs aktuálisan születés, viszont nagyon sok a kistestvér, a hangsúlyt arra helyeztem, hogy amikor ők megszülettek, őket milyen örömmel, szeretettel, gondoskodással vették körül a családban.

Az Amikor a nagyszüleim gyermekek voltak c. modul nagyon sok családot készített beszélgetésre, emlékek felidézésére arról, milyen volt

akkoriban gyerekek lenni, különösen kihangsúlyozva az éppen aktuális húsvéti családi hagyományokat.

Az egész iskola tanulóközössége előtt került megrendezésre a projektzáró ünnepünk, ami nagy sikert aratott. Először egy rövid táncot mutattak be kicsinyeink, ami egy család egy napját mutatta be.

Ezután néhány mondattal elmondták, mit láthatnak a nézők a kiállított tablókön, és hogy ezek hogyan készültek el.

Végül egy kiszámoló után körjátékkal zártuk a bemutatónkot.

A beszámolót készítette: Rajczi Cecília

6. A fenntarthatóságról

Az Intézmény Pedagógiai Programjába is beépítette, hogy vállalja a kompetencia alapú oktatás fenntartását öt éven keresztül. A 2010/2011-es tanévtől nem csak a pályázatba bevont pedagógusok végezhetnek kompetencia alapú oktatást.

Az értekezlet végén megvitattuk és eldöntöttük a 2010/2011-es tanév projektjének és témahetének témáját és idejét. E szerint:

A Projekt a **VÍZ** témát dolgozza fel.
Időtartam: 2010. okt. 4 – 2010. okt.28.
2010. okt. 29-én projektzárás napja.

A témahét idején az **egészséggel** foglalkozunk 2011. febr. 21 – febr.25-ig terjedő időszakban. Ez az időpont igazodik a faluban minden évben szervezett „Egészség-héthez”.

Röszke, 2010. augusztus 26-27.

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

Mellékletek

1. számú melléklet

Erdei iskola program**I. A program alapadatai**

A program neve, címe: **„Kalandozás a természetben” – erdei iskola
Röszkén az Ifjúsági Közösségi tér házában**

A program megvalósítás korosztályi ajánlása: **5 -6. évfolyam**

Javasolt osztály, csoport létszám: **20 – 25 fős osztályok csoportbontásban
(két csoport)**

II. A természeti helyszín leírása**Tágabb környezet**

A röszkei tájat a Tisza, Szentmihály, az E 75 jelű nemzetközi út és a trianoni határ zárja körül.

Az emberi települések első szakaszában a természeti viszonyok meghatározók voltak. A löszös, árhullámok elöntéseitől védett magaslatok, a Tisza halban és vadban gazdag mocsarai megszabták a település helyét.

A nagy mélységekben található medencealjzat vulkáni eredetű. Rajta több ezer méter vastag üledék. A geológiai negyedkortól az alföldi folyók durva kavicsos, homokos hordalékkal töltötték föl az alföldi medence széleit. A Tisza jobb partjának fölszíni képződménye jégkorszaki lösz. A földtörténeti jelenkorban a Tisza 20 méter mélységig bevágódott, és kanyargásaival széles területeket letarolt. Ezeket a mélyedéseket később hordalékával feltöltötte.

A területünkön található, időszakosan vízzel borított szikes laposok az egykori - szintén időszakosan élő - folyóvölgy maradványai. Ezek ma is kapcsolatban vannak a fölszín alatti talajvizekkel. A legnagyobb részben a feketeföldi homokvidék váltakozik a löszös síksági területekkel. Ezeket a víz és a szél tovább taglalja, s egyetlen törvényszerűségük, hogy benne az általános talajföldrajzi törvényszerűségek nem mutathatók ki.

Területünk éghajlati adottságának legjellemzőbbje a tartós forró nyár. Hevessége nemcsak a hőmérsékleti átlagokban, hanem az erős fölmelegedések ismétlődő gyakoriságában is megnyilvánul. A legmelegebb hónap július, a leghidegebb január. A csapadék szűkös és egyenetlen eloszlású. Évi 500-600 mm csapadékösszeg jellemzi. Gyakori az aszály; a napsütés itt a legbőségesebb, átlag meghaladja az évi 2000 órát. Hóban hazánk egyik legszegényebb vidéke, s gyakori a hótakaró nélküli kemény fagy, mely az őszi vetésekben érzékeny károkat okoz.

Növényföldrajzi tekintetben területünket, a Tisza hajdani és mai árterületeit, magas talajvízszint jellemzi. Tengerszint fölötti magasságuk nem haladja meg a 100 métert. A mai vízviszonyokat az utóbbi másfél évszázad vízrendezése alakította ki. Ebben a Tisza gátak közé szorítása volt a legjelentősebb. A mai hullámtéren, a mélyebb területeken bokorfüzesek, a magasabb térszinteken fűz- és nyárligetek a jellemzők. A lágyszárú növényzet az áradások után rendszerint megújul. Ez a termőhely elsősorban nitrogénkedvelő és -tűrő, legnagyobb részben gyomnövényekből tevődik össze. A hullámtéren kívüli növényzet legszembetűnőbb maradványai a

folyószabályozáskor levágott holt ágak (fattyúágak, morotvák, halványok) növény együttese. Ezekben az állóvízi élethelyekben - amilyen a Holt-Tisza is - megindult a lassú föltöltődés. Némely szakaszon erős a hínárburjánzás, a parti szegélyben nádasok, magas sásos növénytársulások találhatók. Az 1960-as évek közepén, a határ közeli vizeken a holt ágban még tavirózsát és tündérrózsás foltok voltak találhatóak. Mára ezek már nem lelhetőek föl.

A tiszántúli flórajárásnak kisebb-nagyobb löszös foltjai ma már jobbára szántóföldek. Feketeföldi talajuk a legjobb termő szántóterületek (pl. a paprikatermesztéshez). Az eredeti növényvilágra az apró, alig néhány négyzetméteres ősgyepfoltokból következtethetünk. Egy-két tő virágzó nőszirm (Iris pumila L.) némely évben még föllelhető. A határ túloldalán, a horgosi pusztán száz négyzetmétereken virít a sárga és lila, csodaszép nőszirm. A hajdani folyómedrek vonulatában szikes legelő foltjai alakultak ki, a vályogvető gödrökben nádas foltokkal, a változó évszakokban színes virágszőnyegekkel. (Orchis sp.-ek, Plantago Schwarzenbergiana, Scilla autumnalis, Aster pannonicus.)

Röszke és környéke ma már jellegzetesen mezőgazdasági táj, alig néhány természeteshez közeli élőhelyfolttal. (Gyalai Holt-Tisza, kis „sömlék”, apró nádasok, ezüstfás rétek, Madarász tó, Molnár rét, stb.) A mezőgazdasági kultúrák "óceánjában" kis "szigetek" fönmaradása és védelme erősen kérdéses. E természeteshez közeli élőhelyeknek állatai, növényei a ma emberének már sajnos nem jelentenek semmilyen "érdekeltségi" kapcsolatot.

Röszkén fészkelő és átvonuló madarainak alábbi jegyzéke. Az elnevezések Keve András nyomán készült:

1. Sarki bűvár 2. Kis vöcsök 3. Feketenyakú 4. Búbos vöcsök 5. Kárókatona 6. Szürke gém 7. Vörös gém 8. Üstökös gém 9. Nagy kócsag 10. Kis kócsag 11. Pocgém 12. Bakcsó 13. Bölömbika 14. Gólya 15. Fekete gólya 16. Batla 17. Kanalgém 18. Bütykös hattyú 19. Nagy lilik 20. Vetési lúd 21. Tőkés réce 22. Böjti réce 23. Csörgő réce 24. Kanalas réce 25. Barátréce

Bizonyos madárfajok megtelepedése, más fajok gyakoribb előfordulása egyértelműen bizonyítják a táj klímájának egyébként nehezen észlelhető fölmelegedését. Egy falu madárvilágának ismerete a szülőföldhöz tartozás kérdése is. Ehhez az odafigyeléshez kíván a program alapot szolgáltatni. Szeretnénk, ha a fölnövekvő ifjúság ismerné, szeretné és védené a természeti környezetnek e legrokonszenvesebb élővilágát.

Szűkebb környezet

Erdei iskolánk a „Ifjúsági Közösségi Tér” családi hangulatú házban, a község központjában található. Saját udvarral rendelkezik, amelyben kialakított tűzrakó hely, pihenő padok, foglalkoztatásra alkalmas fedett terasz várja az ide látogatókat. Az épület 4 szobájában 25 fő elhelyezésére van lehetőség, elsősorban összecsukható táborigyákon. Melegítő konyha, külön fiú és leány zuhanyzó és WC, állandó hideg – meleg víz és szükség esetén központi fűtés áll rendelkezésre. A szállás tiszta, rendezett. A környezete gondozott, ápolt, labdajátékok számára is lehetőséget biztosító füves terület.

Az épület legnagyobb helyisége alkalmas a foglalkozások előkészítésére, rossz idő esetén a benti tevékenységek elvégzésére. Igényelhető határozókönyvek, folyóiratok és sorozatok, terepi mikroszkóp, edények, játékok, stb. Tábla, polcok, digitális rögzítésű levetítésre alkalmas eszköz együttes (laptop, projektor, vászon), videó segítik még a programok megvalósítását.

Az udvaron szalonnasütésre alkalmasan kialakított tűzrakóhely, önellátásra berendezkedett csoport esetén bográcsállványos hely, asztalok, padok, sportolásra alkalmas terület áll rendelkezésre.

Irodalom

- Andó Mihály: A megtelepedés természeti feltételei. = Szeged története. Szeged, 1983. 1. k.17-45.
- Csizmazia György: Mórahalom és környéke természeti földrajza. = Mórahalom. A település földje és népe. Szerk. Juhász Antal. Mórahalom, 1992. 15-18.
- Kósa László: A természeti környezet és a tájatalakító ember. Liget, 1991. I. sz. 100-109.
- Zalotay Elemér: A vármegye tájegységeinek eredete, földrajzi fekvése és geológiai felépítettsége. = Csongrád vármegye. Szerk. Csíkvári Antal. Bp., 1939. 19-30.
- Röske Földje és Népe: Csizmazia György: Természeti viszonyok

III. A program rövid leírása

Programunk egy 5 napos erdei iskola részletes tervét tartalmazza a megérkezéstől az elutazásig – órákra lebontva a szakmai tevékenységeket és a szabadidő, közösségi, és szervezési tevékenységeket. A szakmai program gerince az az elv, hogy olyan élményekhez jussanak a gyerekek, melyek révén érzelmileg közel kerülnek a természethez, ismereteik bővülnek és a természet, környezetük megóvására, tiszteletben tartására készítetik Őket. A bentlakásos erdei iskola minden mozzanatában teljességében értelmezett a környezeti nevelés: a természeti környezet, az épített környezet, kulturális világunkat – hagyományainkat – és emberi kapcsolatainkat - a társadalmi környezetet – összefüggésben vizsgáljuk és a program is erre épül.

A megvalósítás során a felfedező, megismerős összefüggéseket feltáró természetismereti játékok kapják a legnagyobb szerepet.

IV. A program helyszínei – a vizsgált életközösségek – és témái

- Élet a vízben, a Madarász tó (ex lege szikes tó) állat- és növényfajainak megismerése.
- „Egy különleges rét” – a természet szemet gyönyörködtető virágait (fátyolos nőszirm, mocsári tisztessű) „rezervátumi” körülmények között csodálhatjuk. A megtapasztalás mellett ezek a különleges növények a későbbi képzőművészeti alkotómunkák számára (témát) is jelenthetnek.
- A vizek élővilága – az állóvizek (Gyalai Holt Tisza, Madarász tó) – mint élőhelyek összehasonlítása.
- „Madárlesen” – a madarak életének, élőhelyeinek, hangjának megfigyelése (Molnár rét)
- Geológiai jelenségek a homokos, szikes talajon.
- Csillagképek megfigyelése – asztrológiai ismeretek bővítése.
- „Az alkotás öröme napja” – természeti témák feldolgozása képzőművészeti és irodalmi alkotásokban, természetes anyagok felhasználása.
- Kalandtúra meglepetésekkel (akadályverseny)

A programok a Röszkén található tanösvények mentén kerülnek megvalósításra. A tanösvényeken a szakmai vezetés biztosítható előre egyeztetett formában. Szabadidős programok egészítik ki a szakmai munkát (esti kvíz játékok, társasjátékok, ki mit tud, esti kalandok, közös főzőcske, stb)

V. A program céljainak bemutatása

1. Környezeti nevelés

- A természethez, környezetünkhöz való viszony alakítása, attitűdformálás, felelős környezeti magtartás kialakítása
- Kreativitás, képzelőerő fejlesztése
- Felfedező gondolkodás, összefüggések meglátása képességének fejlesztése
- Ismeretátadás és bővítés a közvetlen tapasztalás útján és játékosan
- Cselekvő természetvédelem gyakorlása
- Érzékelés fejlesztése
- Megfigyelés fejlesztése
- Empátiás készségek fejlesztése, a természettel kapcsolatos pozitív érzelmi – és ezen keresztül értelmi – viszony kialakítása

2. Az adott korcsoportnak megfelelő tantárgyi, tantárgyközi követelmények

- Vizes élőhelyek bemutatása, a tanult ismeretek gyakorlati elmélyítése, fajismeret bővítése, természetben történő szemléltetés, tápláléklánc fogalmának elmélyítése, ökológiai összefüggések megértetése
- Az élőlények környezete, az életközösség fogalmának gyakorlati megismerése
- A térképen való tájékozódás alkalmazása, égtájak jelölések értelmezése
- Az időjárás és az éghajlat elemeinek megfigyelése
- A nappalok és éjszakák váltakozásának természeti megfigyelése, a tanult fogalmak és a tapasztalat összefüggéseinek feltárása
- A változó földfelszín, az alföld talajviszonyainak megfigyelése, a tanultakkal való összevetése

3. Egyéb területek

- Közösségfejlesztés, együttműködési készség, alkalmazkodóképesség fejlesztése: csoportmunkával, olyan megismerő játékokkal, ahol fontos az „együtt munkálkodás”; közös alkotómunkával, a csoporton belüli munkamegosztáson alapuló feladatokkal; a többnapos együttlét kiszolgáló feladataival, a közösségi szabályok betartásával a felelősségi rendszer működésével
- Egészségnevelés: a napirenddel, a sport és egyéb mozgásos programok, túrák beiktatásával, a gyógynövények, a teakészítés megismertetésével, az alkotó munka örömeinek megtapasztalásával, az egészséges étrenddel, „önálló” főzőcskével
- Önkiszolgálásra nevelés: a napirend pontos betartásával, az életszervezési feladatokkal
- Személyiségfejlesztés, empátiás készségek fejlesztése: játékos természetismereti feladatokkal, ismerkedős, személyiségfejlesztő

játékokkal, alkotómunkával, kalandos élményeket és sikerélményeket is adó feladatokkal

- Fantázia, kreativitás, alkotókedv erősítése: a képzőművészeti és irodalmi alkotásokkal és az e témával kapcsolatos feladatokkal
- Értékelés, önértékelés képességének, fejlesztése: a csoportmunkával, a pontok szerzésével, a napi és a program végén tartott értékelésekkel.

VI. Tervezett módszerek

- Megfigyelésekre, gondolkodásra, összefüggések meglátására sarkalló feladatok
- Felfedezést, kutatást, gyűjtőmunkát igénylő feladatok
- Természetismereti játékok: egymás megismerésére irányuló játékok, érzékelésre épülő játékok, problémamegoldásra ösztönző játékok, emocionális játékok, ismereteket bővítő játékok
- Környezetvédelmi aktivitásra ösztönző tevékenységek
- Kreativitást, kezűgyességet és alkotó fantáziát igénylő feladatok, tevékenykedtetés (eszközök készítése és képzőművész, kézműves feladatok)
- Közös megoldást, összefogást igénylő feladatok, csoportmunka.

A program részletes bemutatása

I. nap

A napok sorszám, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
8 – 9 Röszke Tábor	megérkezés	A gyerekek csoportosan érkeznek autóbusszal	Minden gyerek borítékot kap, amelyekben szétvágott képek vannak, az összeillő darabok alapján alakulnak meg a tábor idejére a csoportok. ALKALMAZKODÁS KÉPESSÉGE	Szétvágott képek borítékban elrejtve	
9-10 Tábor	- szobafoglalás - a tábor házirendjének ismertetése	A gyerekek, a már otthon kiválasztott társaikkal együtt foglalják el a szobákat	A szobabeosztásnál együtt lakhatnak a jó barátok.	Előzetes szobabeosztás	
10-10:30 Tábor	étkezés	Tea és teasütemény fogyasztása		Tea, poharak tálcsák	
10:30-12 Tábor	csoportszabály alkotás és a csoportplakát készítése	Minden csoport megalkotja azokat a szabályokat, melyek az itt-tartózkodásuk idejére érvényesek valamint megrajzolják a rájuk legjobban illő csoportplakátot	„Ablak módszerrel” feltérképezik, ki mit szeret legjobban csinálni. Ez segíti őket a plakát elkészítésében. A csoportszabályok megalkotását beszélgető kör előzi meg. EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZÁNDÉK KIALAKÍTÁSA EGYÜTTMŰKÖDÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE	Csomagolópapír, színes ceruza	Az elkészült munkákra dicsérően reagálunk.

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

			RAJZ		
12-12:30 <i>Tábor</i>	ebéd	A falu területén működő konyha által elkészített ebéd elfogyasztása			
12:30-13 <i>Tábor</i>	pihenés	Visszavonulnak a gyerekek a szobáikba			

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
13-14 <i>Tábor</i>	a tábor jelképe: a gólya	Csoportfoglalkozás: ki mit tud a gólyáról? Egy ismeretterjesztő film megtekintése a gólyákról.	Minden csoport összeírja, milyen ismeretei vannak a gólyával kapcsolatban, majd kiválasztanak egy csoporttagot maguk közül, aki beszámol a többi csapatnak a gyűjtött információkról EGYMÁSRAUTALTSÁG PÁRBESZÉD EGYÉNI RÉSZVÉTEL Környezetismeret	Csomagolópapír, színes ceruza	Itt ismertetjük az értékelési rendszert: gólyatoll (fabatka) gyűjtése és a nap végén közösen értékelünk.
14-14:30 Az ált.iskola szg.termé	Gólyák megfigyelése	A faluban élő gólyacsaládok megfigyelése Web-kamera segítségével	Infokommunikációs technológia alkalmazása az információszerzéshez		
14:30-15:30 <i>Tábor</i>	Gólyatollak készítése	Milyen tollazata van a gólyának? Evezőtoll, fedőtoll, farktoll	Gólyatoll készítése – a fabatka fogalma Gólya rajz készítése KREATÍVITÁS, KONSTRUKTIVITÁS	Fehér krepppapír, filctoll	
15:30-16 <i>Tábor</i>	Előkészületek a fánkésütéshez	A 4 személyre szóló fánkrecept alapján az erdei iskola résztvevőinek számára kiszámolni a hozzávalók mennyiségét Fánktészta bedagasztása –	Egyenes, fordított arányosság alkalmazása SZÁMOLÁSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSE INDUKTÍV, DEDUKTÍV KÖVETKEZTETÉS	Papír, ceruza Liszt, cukor, só, tej, élesztő, olaj Receptes könyv	

		közösen gyerekek és nevelők	Gasztronómia, matematika		
16- 17:30 <i>A falu</i>	Séta a faluban	Művelődési ház parkjában I. világháborús és Nagy Imre emlékmű, A templom kertjében II. világháborús emlékmű A röszei óvoda, általános iskola, Unilever, a Tiszai holtág, Vadász tanya megtekintése Rózsa Sándor betyárról érdekesség	MEGFIGYELÉS ÚJ ISMERETEK BEFOGADÁSA	Papír, ceruza	

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
17:30-18:30 Tábor	Feladatlap	A falu múltjához és jelenéhez kapcsolódó feladatlap kitöltése	KOOPERATÍV MUNKAMÓDSZER	Előre elkészített feladatlap Állathatározó, növényhatározó Toll, színes ceruza	
18:30-19 Tábor	Fánk sütés	A gyerekek segítenek a fánkforma kiszaggatásában A nevelők sütik a fánkot A kiszült fánkokat a gyerekek megtöltik lekvárral és tálcára rakják	EGYÜTTMŰKÖDÉS PÁRBESZÉD EGYÉNI FELELŐSSÉG EGYMÁSRAUTALTSÁG	Kanál, lekvár, tálca, porcukor	
19-19:30 Tábor	Vacsora	A gyerekek segítenek az asztal megterítésében és leszedésében			
19:30-20 Tábor	A nap munkájának értékelése	A volt és szerzett ismeretek értékelése a gólyáról Feladatlap értékelése Csoportszabályok betartásának értékelése Házirend betartásának értékelése			A nevelők és gyerekek véleményének meghallgatása - szóban
20-21 Tábor	Játék	„Cseréljenek helyet, akik....” „Tapsfordító” „Dobbants, tapsolj!”	SZABÁLYOK ALKALMAZÁSA ÖSSZPONTOSÍTÁS EGY CSAPATHOZ TARTOZÁS		

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

			ERŐSÍTÉSE		
21 <i>Tábor</i>	Alvás				

II. nap

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
2. nap 7 óra előtt	Egy kis madarászás	Néhány madár megismerése hangjuk alapján, ill. távcső segítségével; madárhatározó használata.	A korán kelők a szálláshely udvarán többféle madarat is megfigyelhetnek, hangjukat megjegyezzük (házi rozsdafarkú, széncinege, vörösbegy énekes rigó, harkály). Érdeemes ehhez a programhoz madarász szakembert hívni. BIOLÓGIA TÜRELEM – MEGFIGYELÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Távcső - Papír, ceruza - Madárkalauz 	
8.00 – 8.10	Napi feladatok	GÓLYHÍR: levél, melyben a csoportok előző napi munkájának értékelése és az aznapi feladatok ismertetése rejlik.			Gólyatollak kiosztása.
8.10 – 8.30	Előkészítés	A vizek fohásza „Jut eszembe...” a vízről A vízi életközösségek és a víz körforgása.	Asszociációs játék; felidézzük a vizekről tanultakat. A csoportok rajzot készítenek a vízi életközösségekről és a víz körforgásáról. ISMERETEK FELIDÉZÉSE	<ul style="list-style-type: none"> - rajzeszközök - csomagolópapír 	
8.30 – 9.10	Madarász-tó Utazás lovaskocsiva	A csoportrajzokról (életközösségekről, víz körforgásáról) beszélgetés.	TÜRELEM MEGFIGYELÉS		

	I	<p>Az útvonal melletti látnivalók:</p> <ul style="list-style-type: none"> - volt Kancsalszéli iskola - Kancsal-tó medre - Kiszéksósi Iskola és Kulcsosház - Nagyszéksós-tó, bivalyrezervátum 			
9.10 – 11.40 Madarász-tó	Öko-séta	„Az ember nyomai a vízparton” – megfigyelések.	<p>A tó kiterjedését a mindenkori futóhomok mozgása és a csapadék mennyisége alakítja. A tó mindkét oldalán semlyék van.</p> <p>Csoportmunka.</p> <p>KREATIVITÁS - MEGFIGYELÉS - GONDOLKODÁS</p>	- feladatlap	<p>A játékok, feladatok, az egyes modulok közben az értékelés nem más, mint folyamatos, következetes, megfelelő reagálás az ügyes, fantáziadús, jó megoldásokra, illetve az „elhülyéskedésre”.</p>
		„Közlekedünk játék” – egy gyerek előre megy, bekötött szemmel figyeli az elhaladó csoportot, csendben jönnek-e, vagy meghallja-e őket?	<p>A vízparton való csendes közlekedés kipróbálása.</p> <p>BIOLÓGIA ÖNFEGYELEM KÉPESSÉGE</p>		
	A víz és a vízpart növényei	A vízpart növényei és vízben élő növénye – néhány faj megismerése, morfológiája; határozó használata.	<p>A fajgyűjteményeket majd visszakerdezőskor másképpen használjuk.</p> <p>BIOLÓGIA MEGFIGYELÉS-KÖVETKEZTETÉS - ÚJ ISMERETEK</p>	<ul style="list-style-type: none"> - „Mi virít itt?” - feladatlap 	
		<p>Használjuk érzékszerveinket! színek, illatok, felületek, hangok gyűjtése.</p> <p>„Vakvezetés” – hangok, növények felismerése.</p> <p>Illatgyűjtés, nyüzsgés a vízparton.</p>	<p>A játékokat párosával játsszák a gyerekek.</p> <p>A vízparton apró élőlényeket gyűjthetnek, melyeket közösen megnézhetünk nagyítóval.</p> <p>BIOLÓGIA ÖSSZPONTOSÍTÁS -</p>		<p>A feladatok természetéből adódóan saját maguk és egymás teljesítményéről a gyerekek is véleményt</p>

			BEFOGADÁS - MEGFIGYELÉS		alkotnak.
11.40-12.10	Az ebéd elkészítése Szalonna-, virsli sütés	Tűzgyújtás technikája, nyársak előkészítése, szalonnák, virslik feltűzése, sütése	KÖZÖSSÉGERŐSÍTÉS, FIGYELEM		
12.10 - 13.30	Ebéd, pihenés	Jegyzetek áttekintése, esetleges kiegészítése.			
13.30 - 15.30	Élőlények a vízparton; a tó életközössége	Séta a tó partján. (Csipaksemlyék) A növényzet és az állatvilág megfigyelése(hínár, nád, gyékény, fehér tündérrózsa, gulipán, gólyatöcs, nagy kócsag, szürke gém, vörös gém, tőkés réce, böjti réce stb.) Határozó használata. Víz tisztaság, pH mérés. Víz mintavétel edénybe, terepi mikroszkóppal élőlények keresése, feljegyzések készítése. Vízhőmérséklet mérés. Vízhöz kötött élőlények tápláléklánca. Tápláléklánc felépítése.	Fajismeret bővítése, az élőlények megfigyelése. A tó élővilága feladatlappal, vízi határozóval, nagyítókkal, terepi mikroszkóppal dolgoznak a gyerekek. A feladat célja, hogy az álló vizek tulajdonságait, életközösségét megismerjék. BIOLÓGIA-KÉMIA-FIZIKA MEGFIGYELÉS-ÉLMÉNYEK-ÖSSZEFÜGGÉSEK	<ul style="list-style-type: none"> - Határozók - Munkalapok - Nagyítók - Terepi mikroszkópok - Kémcsövek - Dobozok 	A tapasztaltak, a mért adatok feljegyzéseit ellenőrizzük. A legjobb jegyzeteket készítőket másnap tollal jutalmazzuk.
15.30 - 16.10	Vissza a „táborba”.	Indulás előtt nádat gyűjtünk.			
16.10 - 17.30	Tájékozódás a térképen	Felnagyított térképen jelöljük végig utunkat, a fontosabb látnivalókat, illetve a feladatlapon szereplő növényeket, állatokat.	Térképhasználat, iránytű. Csoportonként egy-egy térképet használunk. FÖLDRAJZ - TECHNIKA - BIOLÓGIA KREATIVITÁS - MEGFIGYELÉS	<ul style="list-style-type: none"> - Térképek - iránytű 	A gyerekek véleményalkotása egymás munkájáról.
17.30 - 18.30	Vacsora	A vacsorához (bográcsgulyás) együtt készítünk			

		vitaminsalátát.			
18.30 – 19.00	Madár les	A gólyafészekben történik – megfigyelés a web kamerán keresztül.			
19.00 – 19.30	Naplemente – túra	Séta, késő délutáni, naplementei fények, a békék hangja.		-	
19.30 – 20.30	Játék	Aktivitas – Ki vagyok?	JÁTÉK - KÖZÖSSÉGFORMÁLÁS	- Játékkártyá k	
20.30	A nap értékelése	„Második napom az erdei.iskolában”	Megbeszélős, önértékelés. ÖNÉRTÉKELES KÉPESSÉGE		Csoportos véleményalkotá s.

III. nap

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
<i>Gyálai Holt-Tisza</i>					
7.30-7.50 <i>Tábor</i>	Ébresztő			Tiszai népdal dallama	
7.50-8.20 <i>Tábor</i>	Reggeli	Közös reggeli készítés.	Önkiszolgálás, szervezés.	Reggelihez valók.	
8.20-8.30 <i>Tábor</i>	„Gólyahír” elolvasása	Kibontják a borítékot, egy csoporttag hangosan felolvassa a nap programját, tennivalóit.	Ráhangolódás; Együttműködési készség fejlesztése.	Előzetesen elkészített levél.	Gólyatollak kiosztása.
8.30 – 9.00 <i>Tábor</i>	Előkészítés	TISZA – fűrtábra készítése csapatokban	Csoportmunka. Beszélgetés, korábbi ismeretek megosztása, befogadás, egymásra figyelés. FÖLDRAJZ – TÖRTÉNELEM- IRODALOM – ÉNEK-ZENE – RAJZ	Rajzeszközök, csomagolópapír	A legügyesebb csapat jutalom gólyatollat kaphat.
9.00-9.30 <i>Gyálai Holt-Tisza felé</i>	Séta a Gyálai Holt-Tiszához	A gyerekek kettes sorban, felnőttek kíséretében elsétálnak a foglalkozás színhelyére (Vadászház a Gyálai Holt-Tisza közelében).	Egymásra figyelés, alkalmazkodás képessége	A szükséges anyagokat közösen viszik a helyszínre.	A közúti közlekedésben mennyire sikeresen vettünk részt? –egymás- és önértékelés

9.30-11.30 <i>Gyalai Holt-Tisza</i>	A Gyálai Holt-Tisza állat- és növényvilágának megfigyelése	„Keress valamit, ami...” (nem gyűjtés, hanem keresés, körbenézünk együtt és megmutatjuk egymásnak) Közös megfigyelések. Mi a különbség/ hasonlóság a tó, a folyó és a holtág között? A „Tiszai szöveggyűjtemény” illusztrációihoz megfigyelések	Egy helyből belátható dolgokat keresünk, a cél az érdeklődés, a fantázia felkeltése, a szépség megtalálása. KREATIVITÁS - FANTÁZIA - ASSZOCIÁCIÓ TERMÉSZETISMERET MEGFIGYELÉS	Jegyzetfüzet, íróeszköz.	A legügyesebb gyerek jutalom gólyatollat szerezhet csapatának.
11.30-12.30 <i>Gyalai Holt-Tisza</i>	Látogatás a helyi halászat telepére	Szakember(ek) segítségével a tiszai halászat megismerése. Riportkészítés csapatokban	Beszélgetés, befogadás. IRODALOM - NYELVTAN - TÖRTÉNELEM - TERMÉSZETISMERET MEGFIGYELÉS	Jegyzetfüzet, íróeszköz Hangfelvevő (pl. mp3)	
12.30-13.30 <i>Vadászház</i>	Ebéd, pihenés, felkészülés	Ebéd: halászlé, melyet egy felnőtt segítő készített el a séta ideje alatt		Halászlé hozzávalói Evőeszközök	
13.30-16.00 <i>Vadászház</i>	Versek a Tiszáról	Korábbi ismeretek felidézése, bővítése. „Tiszai szöveggyűjtemény” elkészítése csapatokban (versek beragasztása, illusztrálása). Munka közben népdalok tanulása a Tiszáról, halászatról (Pl.: Általmennék én a Tiszán; Hej halászok, halászok).	Páros versmondás JÁTÉK - KÖZÖSSÉGFORMÁLÁS Csoportmunka IRODALOM - ÉNEK-ZENE - RAJZ - TECHNIKA - TERMÉSZETISMERET	Versanyag Lapok, íróeszköz, színes ceruza, ragasztó	Gyerekek (csapatok) véleményalkotása egymás munkájáról.
16.00-16.30 <i>Tábor felé</i>	Vissza a „táborba”	A gyerekek kettes sorban, felnőttek kíséretében sétálnak vissza a táborba.	Egymásra figyelés, alkalmazkodás képessége.		
16.30-17.30 <i>Tábor</i>	Pihenés, esti mosakodás, készülődés				

	az esti programhoz				
17.30-18.00 <i>Tábor</i>	Vacsora	Közös vacsora készítés.	Önkiszolgálás, szervezés.	Vacsorához valók.	
18.00-20.00 <i>Tábor</i>	„Egyszer volt... a világűr”	Részletek megtekintése az „Egyszer volt... a világűr” című ismeretterjesztő mesesorozatból. Hogyan kaphatták nevüket a csillagok, csillagképek?	Összpontosítás, figyelem, információk gyűjtése Beszélgetés, korábbi ismeretek rendszerezése, bővítése, fantázia felkeltése. TÖRTÉNELEM - TERMÉSZETISMERET - IRODALOM	Egyszer volt... a világűr Lexikonok, szakkönyvek	
20.00-21.00 <i>Tábor</i>	„Csillagvizsgáló”	Ismertebb csillagképek megkeresése, „világűr” megfigyelése. „A hangok szimfóniája”	Szerzett ismeretek megfigyelése a természetben. Egymásra figyelés. Közösen figyelnek a csendre, csendes munkára. TÖRTÉNELEM - TERMÉSZETISMERET	Zseblámpa „Térkép” a csillagokról	
21.00 <i>Tábor</i>	Esti készülődés, takarodó.				

IV. nap

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
	<i>Molnár-réti kirándulás</i>				
Ébresztő, „Gólyahír” elolvasása, Reggeli 7-7:45	Kibontják a borítékot, egy csoporttag hangosan felolvassa a nap programját, tennivalóit, majd közös reggeli készítés	Ráhangelődés; Együttműködési készség fejlesztése. Önkiszolgálás, szervezés.	<ul style="list-style-type: none"> • Előzetesen elkészített levél <ul style="list-style-type: none"> • Reggelihez valók 		
Kerékpáros közlekedés szabályainak megbeszélése 7:45-8	Gyerekek meglévő ismereteinek felidézése, kibővítése	Közlekedési alapismeretek	<ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárok • Láthatósági mellény 		
Kerékpározás a	A gyerekek egyes	Egymásra figyelés, alkalmazkodás képessége	<ul style="list-style-type: none"> • A szükséges anyagokat egy kísérő autó szállítja 	A közúti közlekedésben	

Molnár rétre 8-11	sorban több felnőtt kíséretében kikerékpáro znak a foglalkozás színhelyére		a helyszínre	mennyire sikeresen vettünk részt? – egymás- és önértékelés	
Séta a lápréten; Tapasztal atok megosztá sa	„ Az ember nyomai a lápréten ” - megfigyelés ek	Az egybefüggő mészköpad, a klasszikus láprétfő – szikalj mintázattal és a mellettük/körülöttük lévő művelt területek megfigyelése Csoportmunka: a tapasztaltak lejegyzése a már előzőleg kiosztott „segítő” feladatlapokon Kreativitás, megfigyelés, gondolkodás; Biológia	<ul style="list-style-type: none"> Feladatlapok, alátétek 	Gólyatoll osztogatása – esetleg elvesztése: feladatok megoldása, nyitott szemmel járás, aktivitás, felfedezés, érdekességek meglátása, helyes következtetések, fegyelem	
Ebéd, pihenés, felkészülé s 11-12:30	Ebéd: bográcsos, melyet egy felnőtt segítő készített el a séta ideje alatt		<ul style="list-style-type: none"> Ebéd hozzávalói Evőeszközök 		
A láprét növényei 12:30-14	A láprét növényei a gyep-, cserje szinteken; néhány faj	A növényhatározó használata; „fajgyűjtés” rajzok készítésével Biológia; Megfigyelés, következtetés. Új ismeretek	<ul style="list-style-type: none"> Kisnövényhatározók Papír, író- és rajzeszközök <ul style="list-style-type: none"> Alátétek nagyítók 	Az értékelés együtt jár gólyatollak osztogatásával, esetleg visszavételével.	

	<p>megismerés e, morfológiája , határozó használata Használjuk érezékszervei nket! – színek, illatok, felületek; Esetleg növényterké p készítés</p>			<p>A teljesítményről a gyerekek is véleményt alkothatnak.</p>	
<p>Madáretet ő „kiállítás” 14-15</p>	<p>A pihenőhely környékén elhelyezett madáretet ők és azok ismertetői nek megtekint ése; Beszélgetés a madáretető kről (miért, mikor, szerkezetük)</p>	<p>Beszélgetés, megfigyelés, tapasztalatok megosztása, befogadás, egymásra figyelés, vélemények megosztása.</p>		<p>Beszélgetés közben az indirekt értékelés módszerét alkalmazzuk.</p>	
<p>Madáretet ő készítés 15-16:30</p>	<p>A gyerekek választanak csoportonké nt egy a</p>	<p>Csoportmunka: összpontosítás, kreativitás, együttműködés, alkotás</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Faanyag • Szerszámok • tervrajz 	<p>Az elkészült madáretetőket közös értékeljük</p>	

	Molnár réten előforduló védett madarat. Az elkészült etetők kihelyezése.			használhatósága alapján.	
Rőzsegűjtés az esti tábortűzhöz 16:30-17	A gyűjtött rőzsét a kísérő autóra pakoljuk				
Haza kerékpározás 17-17:30	A gyerekek egyes sorban több felnőtt kíséretében kerékpároznak a szállásra	Egymásra figyelés, alkalmazkodás képessége	<ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárok • Láthatósági mellény 		
Tábortűz 17:30-19	Közösen megépítjük és meggyújtjuk a tüzet. Szalonna- és kolbászsütés. Közös énekléssel búcsúzunk el a naptól.	A tüzet körbe ülve mondjuk el a hét eseményeit, értékeljük részvétünket. Közös éneklés.	<ul style="list-style-type: none"> • Szalonna, kolbász, kenyér • Nyárs • Esetleg gitár vagy más hangszer 	A tábortűz mellett, beszélgetés közben az indirekt értékelés módszerét alkalmazzuk.	
19-20:30	Játék		<ul style="list-style-type: none"> • Egymás elfogadása • Csapatépítés 		

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

20:30-	Alvás				

Megemlítésre érdemes különlegesség a területen, hogy a semlyékek és a deflációs medencék egy részében, így a Molnár-réten és környékén jelentős vastagságú 20-60 cm egybefüggő mészkőpad bukkant a felszínre. A területen az elmúlt években igen kevés csapadék volt, az is hamar eltűnt az 1970-es évektől egyre szaporodó csatornákból.

A terület növényzete: A semlyékek jellemző, és igen értékes társulásai a kékperjés láprétek, értékes fajai a teljesség igénye nélkül, a fátyolos nőszirm, a mocsári kosbor, az apró vagy törpe nőszirm, buglyos szegfű, deres sás, fényes borkóró, sédbúza, endemikus kiscsászka aszat.

Előforduló védett állatfajok: barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), levelibéka (*Hyla arborea*), fürge gyík (*Lacerta agilis*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*), egerészölyv (*Buteo buteo*), szalakóta (*Coracias garrulus*), sárga billegető (*Motacilla flava*), cigánycsuk (*Saxicola torquata*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*), vakondok (*Talpa europaea*).

V. nap

A napok sorszáma, időpontok, a foglalkozások helyszíne, időtartama	A program moduljainak, foglalkozásainak megnevezése	A foglalkozások egyes résztémáinak tartalmi kifejtése	Módszerek, munkaformák foglalkozásonként ÉRINTETT MŰVELTSÉGI TERÜLETEK KÉSZSÉGEK – KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE	Segédeszközök, egyéb tárgyi eszközök foglalkozásonként Könyvek szakirodalom	A diákok ellenőrzésének módja, az értékelés szempontjai modulonként egységesen
8:00-9:00	Összepakolás, rendrakás, takarítás		Önkiszolgálás		
9:00	Szobaszemlé értékelése. „Gólyahír” elolvasása, a mai nap programjának megbeszélése	Egy tanuló felolvassa a „gólyahírt”		Gólyatollak	Gólyatollak osztása
9:30	Közös játék	Értékárverés. Mindenki kap 50 zsetont, amivel licitálhat az árverés során. Nem tudják előre, hány érték lesz, meddig fog tartani az árverés. Megnyerhető értékek pl.: okosság, lottó főnyeremény, szépség, , egészség, akaraterő, vagányság,	Értékpreferenciák felismerése, versenyzés, taktikázás, önérvényesítés, mások érdekeinek felismerése, szabálykövetés, kudarctűrés A gyerekek bekiabálással jelzik vásárlási szándékukat, ha elkelt egy érték, be kell	Zsetonok, értékek szókártyákon	Játék végén megbeszélik, ki hogyan érezte magát, elégedett-e a vásárlással, jó volt-e a taktikája, hogyan kellett

		bátorság, jó beszédkészség, kez ügyesség, sportbeli ügyesség, olimpiai aranyérem, szeretet, világhír, barátság, világköri utazás, siker a lányoknál/fiúknál, tiszta környezet, egészséges állatok, virágos világ stb.	adni a szükséges számú zsetont, cserébe megkapják a megvásárolt „érték” nevét tartalmazó kártyát.		volna másként játszani, stb.
10:30 A falu közeli, gyalogosan 5-10 perc alatt megközelíthető helyei	Összefoglalás előkészítése	Akadályverseny. A csoportok egy-egy borítékot húznak, amiben az előző négy nap helyszíneinek megfelelően egy-egy állomás nevét találják. Ezek jelölik, hogy melyik csoport, melyik állomáshelyen kezd. Kapnak egy-egy térképet, amelyen látnivalók, feltűnő helyek(pl. kilátszó gyökerű fa, akácfa, védett növény, gólyafészek, stb.) adnak támpontot a tájékozódáshoz, és az égtájak jelölése. A térképek jelölik a továbbhaladási irányt is.	Földrajz, biológia Rejtvényfejtés, Tájékozódás a térképen, iránytű használata, pontos megfigyelés, nyitott szemmel járás	Menetlevelek, állomások nevét rejtő borítékok, térképek, iránytűk	Ha a csapatok minden állomáson voltak, és a feladatlapokat kitöltötték, már sikeresek voltak a feladat egy részének megoldásában.
		A csapatok a térkép alapján elindulnak az első állomáshelyre, majd a térkép alapján sorba, mindegyikre. A négy állomáson az elmúlt négy napon szerzett tapasztalataikat felhasználva kell a feladatokat megoldaniuk.	Ismeretek felidézése, összefüggések felismerése, együttműködés, versenyszellem, fogalmak elmélyítése	Alátétek , tollak, feladatlapok, menetlevelek, iránytűk, térképek	

		<ul style="list-style-type: none"> - a gólyáról megtanult ismeretek -a Molnár-rét- láprét, mészkőpad, növények, védett állatfajok -A Gyálai Holt-Tisza- tó, folyó holtág, halászlé, „Tiszai szöveggyűjtemény, csillagképek A Madarász-tó- vízpart növényei, vízben élő növények, állatvilág, tápláléklánc 			
11:30	Feladatlapok értékelése, időkitöltés	Amíg a csoportok lapjait értékeljük, addig a Madarász-tónál gyűjtött nádból náddudát készítünk	Kézügyesség, hagyományok felidézése, hangszerismeret	Nád, éles kések	A megszólaló dudák a sikeres munka jelzői
12:00	Akadályverseny eredményhírdetése			Gólyatollak	Gólyatollak kiosztása
12:10	Tábor értékelése	Minden csapatnak van egy” kopasz” gólyája, amit a csapat a héten megszerzett tollakkal felöltöztet.	Kreativitás, kézügyesség, az együtt elért eredmény örömeinek átélése	Gólyák körvonalai, gólyatollak, ragasztó	Az elért eredményt ábrázolja, hogy a gólya mennyire van felöltözve.
12:30	Tábor zárása	A gyerekek és a pedagógusok körben ülnek és mindannyian elmondják, hogyan érezték magukat, mit tanultak, mi nem tetszett, hogyan lehetett volna jobb, mi volt a	Egész osztály együtt, beszélgetőkör Vélemények, gondolatok megfogalmazása, őszinteség, egymásra figyelés, egymás véleményének meghallgatása,		A pedagógusok is elmondják véleményüket, a tapasztalataikat, mit

TÁMOP 3.1.4-08/2-2009-0128

		legkedvesebb program, stb.	türelem, érzelmek kifejezése, emlékek felidézése		csinálnának másként, mivel elégedettek és esetlegesen mivel kevésbé.
13:00	Ebéd, búcsúzás és hazautazás				

VII. Módszertani elemek rövid leírása

- Megismerést, ismeretanyagot bővítő módszerek, játékok
- Érzékelést fejlesztő játékok
- Kreativitást fejlesztő módszerek, játékok
- Közösségi megerősítést fejlesztő módszerek
- Élményeket, kalandokat, átélést segítő játékok

Irodalom: Adorján Rita: Magonc; Joseph Cornell: Kézenfogva gyerekekkel a természetben

VIII. Tanév közbeni javasolt előkészítés

Más évszakokban szervezett kirándulások alkalmával megfigyelések – meghatározott, az erdei iskolás tematikára visszaköszönő szempontok szerint – hasonló természeti környezetben. Az ekkor készített feljegyzések segítségével összehasonlítások tehetők, beszélgethetünk a természet körforgásáról, az élőlények viselkedésének évszakonkénti változásáról.

A tanév további munkája során – adott tananyaggal – utaljunk az erdei iskolában megismert vagy megismerésre váró dolgokra, a következő év környezeti nevelési eseményeinek összeállításánál kérjük ki a gyerekek véleményét.

A program szakmai, pedagógiai értékelésének módja

Az erdei iskola végén közösen megbeszélte értékelést, tapasztalatokat és a napi összegző és egyéb feladatlapok átnézését használjuk a szakmai és pedagógiai értékelés alapjául. Ezek alapján a szaktanárokkal, osztályfőnökkel összegezzük, sikerült-e a kitűzött célokat megvalósítani. Erről az összegzésről tájékoztassuk a szülőket.

Szükséges szakemberek a program megvalósításához

Biológia, földrajz szakos, illetve természettudományos ismeretekkel rendelkező pedagógus, megfelelő helyismerettel

Kézműves szakember, aki képes természetes anyagok felhasználásával különféle kézműves technikákat megtanítani

Jó, ha van túravezető, aki a szakember szemével tud érdekességeket is mondani

Segítséget tud nyújtani a rajz és testnevelő szakos nevelő is az ilyen jellegű programokhoz.

Röszke, 2010. június 28.